

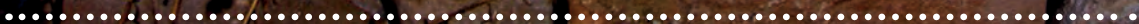
SOM RURALS

Revista de la pagesia i la ramaderia de Ponent

**Veu experta: Maria Valcarce, directora de Fitur.
La fràgil convivència amb els pisos turístics a Ponent.
Pels camins del turisme actiu.
Omplim l'aparador!**

**Vacances a pagès, la moda que idealitza el nostre camp.
Entrevistes als comunicadors Joan Morales, Quim Masferrer i Marta Romagosa.
Tastos gastronòmics, un turisme amb bon gust.
Estiuejants amb arrels locals.
Les Basses d'Alpicat: oasi familiar d'estiu.**

EQUIP

SOMRURALS

Consell de redacció:

Francesc Florensa
Albert González
Miquel Andreu
Xavier Franch

Coordinació i dept. comercial:

Francesc Florensa

Redacció:

Albert González
Miquel Andreu
Xavier Franch

Disseny gràfic:

Adrià Martí

Fotografia:

Albert González
Xavi Minguella

Correcció:

Roger Berengué

President:

Emili Farré

Imprimeix:

GRAFIX DIGITAL
Av. Mediterrània, 34 P. I. Golparc
25241 GOLMÉS (Lleida)

Dipòsit legal

L-717-2022

Edita:

Associació Cultural Garriguena
de Comunicacions
C/ Nou, 2 · 25400
LES BORGES BLANQUES
Telèfon: 973 14 24 20
somgarrigues@somgarrigues.cat

Reconeixements:

Millor publicació de premsa
no diària (APPEC, 2024)

Amb el suport de:

Associació Catalana
de la Premsa Comarcal

Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència

SUMARI ESPECIAL TURISME

Veü experta

Maria Valcarce, directora de Fitur. 8-9

La fràgil convivència amb els pisos turístics a Ponent.

Augmenta el nombre d'aquests allotjaments sense que hi hagi un front en contra de l'hostaleria. 10-16

Pels camins del turisme actiu.

Marxes i curses populars son les activitats esportives amb més difusió en els darrers anys. 17-20

Omplim l'aparador!

Repassem els 'imperdibles' de Ponent: monuments, gastronomia, paisatges i museus, entre altres. 24-29

Vacances a pagès, la moda que idealitza el nostre camp.

La recreació idíl·lica de l'activitat agrària es posa de moda entre els turistes més urbanites. 30-35

Punt de vista

El Canal d'Urgell aspira a ser una de les vies verdes més llargues d'Europa. 36-37

Entrevistes

Joan Morales, Quim Masferrer i Marta Romagosa, comunicadors de quilòmetre zero. 41-49

Tastos gastronòmics, un turisme amb bon gust.

L'oferta d'experiències al voltant del vi i l'oli aproximen el turista a un major coneixement. 50-53

Estiuejants amb arrels locals.

El testimoni de quatre persones sobre la relació que tenen amb el seu poble d'origen. 57-61

Les Basses d'Alpicat: oasi familiar d'estiu.

Recordem l'espai de lleure per excel·lència dels lleidatans durant la dècada dels 60 i 70. 62-64

El turisme que ens ve

Aquest número especial del SomRurals ens serveix per analitzar com està el turisme a casa nostra, a l'àmbit més rural de Ponent.

Els allotjaments, les activitats lúdiques, esportives i gastronòmiques i el patrimoni cultural de Ponent entren en competència amb el turisme global? O és un mercat propi i consolidat? Ha canviat molt el sector amb el pas del temps? És el turisme realment la via de salvament contra el despoblament?

Hi ha moltes preguntes al voltant del turisme a les comarques del pla de Lleida. Preguntes que segurament no tenen una resposta clara i que permeten concloure que el turisme està en evolució constant. El que cal entendre és que el turisme de secà, el de les comarques del Segrià, el Pla d'Urgell, les Garrigues i al Baix Cinca, no té res a veure amb el de la costa mediterrània ni al Pirineu. Ni molt menys amb els destins internacionals. Ni pels volums de demanda i oferta, ni tampoc pel rendiment econòmic que genera. El turisme al món rural s'entén també com una via d'escapament a la pressió que el despoblament suposa per a molts nuclis petits. És un possible salvavides que, segons com es gestioni (i com ha passat en altres territoris), en podria ser una sentència de mort.

Ens expliquem. El turisme que ens ve serà determinant per descobrir si continuarem amb el mateix model de vida que els nostres avantpassats o acabarem convertits en un parc temàtic. Seran l'agricultura i la ramaderia encara les nostres principals fonts d'ingressos? O acabarem per abocar els nostres objectius en un turisme destinat al descans idíl·lic de les butxaques més generoses? Seran els turistes els que ens permetran continuar amb el sector primari o els que ens faran abandonar granges i cultius?

Les vacances a pagès, les velles masies de pedra reconvertides en cases de luxe, les experiències exòtiques al camp i els tastos gourmet són uns

atractius que van en augment als nostres municipis. Però cal anar amb compte. Tot aquest aparador prèmium pot fer que el "turisme rural", el que realment ofereix una experiència viva i autèntica al camp, acabi convertint-se en un simple "turisme en un entorn rural". I és que aquest matís semàntic és cabdal per entendre que cal defensar un turisme responsable i sostenible, que ens permeti continuar vivint de l'activitat agrària i facilitar un model de societat rural amb escoles, centres mèdics, casals, cultura popular i transport públic. El turisme no ha de ser l'alternativa que substitueixi un model de vida ancestral, sinó un company de viatge que ajudi a salvaguardar-lo.

Aquest turisme que ens ve, aquesta creativitat en les propostes d'avantguarda per una oferta de qualitat, ha de vetllar pels habitants que l'acullen. Si no som capaços d'entendre que el nostre principal enemic és convertir-nos en un destí turístic per a la classe alta haurem destruït allò pel que van treballar tant els nostres padris.

L'anàlisi d'aquest SomRurals es fonamenta doncs en diversos pilars. Un dels més importants és el de l'allotjament, que ens avisa del perill de l'augment dels apartaments d'ús turístic, una crua realitat que ja fa temps que viuen altres zones de Catalunya i que posen en perill l'habitatge als pobles. Però també analitzem a moda dels tastos gastronòmics, les transformacions en les activitats esportives populars obertes als visitants i, a través de tres entrevistes, les vies que el món rural té per comunicar-se a la societat més urbana.

FÒRUM
DE L'OLI
D'OLIVA
VERGE
EXTRA DE
CATALUNYA

LES BORGES BLANQUES
DIMECRES 1 D'OCTUBRE
DE 2025

SEGONA
EDICIÓ

FOO VE

C A T
A L U
N Y A

PENSAR. DEBATRE. APRENDRE.

Liderem

Desplegant totes les
energies renovables

Catalunya lidera.

Un pla d'inversió de **18.500**
milions d'euros per recuperar
el lideratge econòmic.

Informa't de les 200 mesures
a gen.cat/catalunyalidera

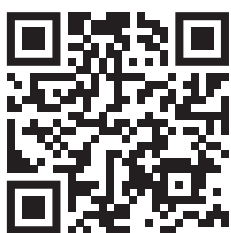
Generalitat
de Catalunya

El Govern de
Tothom

GERMANOR

UNA FUSIÓ DE TRADICIÓ, INNOVACIÓ I TERRITORI

Descobreix tota
la gamma de
productes

NOVACOOOP
MEDITERRANEA

Places lliures a les Escoles Agràries per formar-te en el sector agroalimentari i forestal

Les **Escoles Agràries de Catalunya** del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, constitueixen un referent clau en la formació i la professionalització del sector **agropecuari, alimentari i forestal**. Aquesta xarxa pública compta actualment amb **15 centres formatius distribuïts arreu del territori català**, cadascun amb una especialització pròpia vinculada a les necessitats i potencialitats del seu entorn.

Per al curs 2025-2026, ofereixen un total de **23 cicles formatius** orientats a àmbits diversos com ara la indústria alimentària, l'elaboració d'olis i vins, la vitivinicultura, el màrqueting aplicat al món vitivinícola, la producció agropecuària i agroecològica, la gestió forestal, el paisatgisme i el medi rural, l'aprofitament i conservació del medi natural, la ramaderia i la sanitat animal, i les activitats eqüestres. El seu valor afegit és la **proximitat**: el contacte constant amb el sector, el

diàleg amb les empreses i la capacitat d'adaptar-se a les noves demandes productives i mediambientals. Gràcies a aquesta connexió, els alumnes no només adquireixen coneixements tècnics, sinó també experiència pràctica i una mirada compromesa amb la sostenibilitat i el territori.

Per aquest proper curs encara tenen **places disponibles** en alguns dels seus cicles formatius. A l'Escola Agrària de Gandesa es poden cursar el **CFGM de Producció d'Olis d'Oliva i Vins** i el **CFGS de Vitivinicultura**; a l'Escola Agrària d'Alfarràs, el **CFGM de Producció Agroecològica** i el **CFGS de Paisatgisme i Medi Natural**; a l'Escola Agrària i Alimentària de l'Empordà, el **CFGS de Processos i Qualitat en Indústries Alimentàries**; a l'Escola Agrària de Viticultura i Enologia Mercè Rossell i Domènech, el **CFGM de Producció d'Olis d'Oliva i Vins** i el **CFGS de Vitivinicultura**; i a l'Escola Agrària d'Amposta, el **CFGS de Paisatgisme i Medi Rural**.

“El turisme rural ha deixat enrere la seva etapa emergent”

L'actual directora de la principal fira de turisme de l'estat espanyol (se celebra cada mes de gener a Madrid) analitza la presència de l'oferta rural en la seva organització.

María Valcarce
Directora de FITUR

Recorda quan va sorgir l'oferta de turisme rural per primera vegada a Fitur i en quines circumstàncies?

El turisme rural, d'una manera o altra, sempre ha tingut presència a Fitur. El que inicialment va ser una proposta complementària dins del turisme d'interior va anar guanyant força fins a convertir-se en un segment consolidat tant en l'oferta que les destinacions i empreses presenten com en els continguts que es debaten, i fa dues edicions destacant el repte del nostre Observatori de Sostenibilitat, Fiturnext, sobre com el turisme pot contribuir a la revitalització dels territoris. El futur de la indústria turística passa per connectar persones amb llocs autèntics, i en això, el turisme rural té un paper protagonista i prometedor, a més de representar valors molt alineats amb el demà: sostenibilitat, descentralització i connexió amb allò essencial.

Què fa Fitur per promocionar i posar en valor el turisme rural?

Fitur exerceix com a plataforma global del turisme i, com comentava, destinacions i empreses presenten tant als professionals com al viatger final que ens visita el cap de setmana la seva oferta de qualitat i diversitat.

El turisme rural és una part estratègica del turisme mundial i a Fitur, a més de la pròpia oferta, s'aborda com espremer el potencial des de la sostenibilitat de la mà dels millors experts, que intercanvien bones pràctiques i presenten casos d'èxit.

Quan es parla de turisme rural, en què pensa el sector? Quin tipus d'ofertes veiem, qui està darrere de l'oferta, quin perfil de client, quins en-

torns són els més característics...?

Parlar de turisme rural vol dir pensar en experiències autèntiques, sostenibles i profundament connectades amb les arrels del territori. L'oferta és realment rica i diversa i va des d'allotjaments amb encant fins a activitats de natura, rutes culturals, enogastronomia o turisme actiu. A més, el que és bonic d'aquesta tipologia de turisme és que al darrere hi ha emprenedors locals, cooperatives, petits empresaris i administracions compromeses amb el desenvolupament rural, que connecten amb el perfil del viatger que busca tranquil·litat, desconexió, contacte amb la natura i experiències personalitzades. El turisme rural és un veritable refugi per al turista conscient i té una contribució important pels territoris.

Com ha evolucionat el turisme rural els darrers anys? Quin volum ocupa en relació amb la resta d'ofertes turístiques? Encara és un turisme emergent o està ja consolidat?

El turisme rural ha deixat enrere la seva etapa emergent i s'ha consolidat com a segment de pes dins del panorama global. Segons les últimes dades de l'INE, el nombre de viatgers que van triar allotjaments rurals a Espanya va superar els 4,5 milions el 2024, cosa que representa un increment de l'11% respecte a l'any anterior i l'ocupació mitjana va superar per primer cop el 40% la temporada alta. El creixement sostingut i la capacitat de diversificació el posicionen com un segment estratègic amb capacitats reals per impactar en economies locals, fomentar la sostenibilitat i respondre a la demanda d'experiències autèntiques.

Què necessita el turisme rural per millorar (si hi ha marge de millora, és clar)?

Com en qualsevol aventura, sempre hi ha espai per créixer i perfeccionar i el turisme rural no n'és una excepció. Tot i que ha avançat molt, encara podem enfortir aspectes clau com ara la infraestructura, la digitalització i la formació, així com impulsar la col·laboració entre destinacions per crear experiències més completes i atractives.

“El turisme rural representa valors alineats amb el demà, com la sostenibilitat”

Tot això, per descomptat, mantenint el compromís amb preservar l'autenticitat i la sostenibilitat.

Quin és l'obstacle més difícil que ha de fer front l'empresari turístic rural?

Crec que un dels reptes més grans és aconseguir un equilibri entre creixement i sostenibilitat. Hi ha la necessitat d'adaptar-se a les exigències d'un mercat cada cop més competitiu i digitalitzat, que conviu amb

l'exigència de preservar l'entorn natural i cultural que en fa única l'oferta. També la connectivitat, tant física com digital, continua sent un desafiament en moltes zones rurals. Formació, innovació i col·laboració són els aliats perquè aquests obstacles es puguin transformar en oportunitats per enfortir el negoci i el territori.

A quin nivell es troba el turisme rural a Espanya en comparació amb la resta d'Europa?

Espanya és un dels països europeus amb més tradició i desenvolupament en turisme rural. Comptem amb una diversitat territorial i cultural que ens permet oferir una àmplia varietat d'experiències autèntiques i de qualitat, amb allotjaments rurals certificats i una professionalització

elevada. Tot i així, com comentàvem, sempre hi ha marge de millora en la integració de noves tecnologies i en la promoció internacional d'aquests tresors. Estem ben posicionats i amb un gran potencial per continuar creixent i liderant.

Quins arguments tenim per considerar el turisme rural com un salvavides per a l'Espanya buidada?

El turisme rural genera activitat econòmica i ocupació, contribueix a conservar el patrimoni cultural i natural i afavoreix la revitalització social i comunitària, entre d'altres aportacions. A través del turisme, petites localitats troben una oportunitat per atraure visitants interessats en experiències autèntiques, cosa que dinamitza el teixit local i fomenta l'emprenedoria. El turisme rural és una eina clau per equilibrar el desenvolupament territorial i donar nova vida a aquests territoris.

Quins perills comporta l'èxit del turisme rural? La massificació els preus en l'alça...?

Com en qualsevol segment en creixement, hi ha reptes com els que comenten que cal enfrontar amb responsabilitat. Cal apostar per una gestió sostenible, amb una planificació adequada, una promoció equilibrada i adaptada a la capacitat real de cada territori i donar suport als negocis locals perquè el creixement beneficiï tant visitants com comunitats.

"Es pot millorar amb les noves tecnologies i la promoció internacional"

ELS PLANS

◆ Una de les responsables del Sindicat de Tarrés, obrint la porta d'un dels apartaments que ofereix el negoci.

La fràgil convivència amb els pisos turístics a Ponent

Hotels, càmpings, cases rurals i apartaments de la plana de Lleida no han vist variar gaire la seva oferta, mentre que els pisos turístics han augmentat imparablement en els últims deu anys. Al conjunt de les comarques del Segrià, el Pla d'Urgell, les Garrigues i el Baix Cinca, aquest últim tipus d'allotjaments s'ha multiplicat fins a vuit vegades i sembla que encara hi ha marge per créixer més. Però, quant de temps durarà aquesta coexistència?

ALBERT GONZÁLEZ FARRAN · Text i fotos

Un pis d'ús turístic és aquell que se cedeix sencer pel seu propietari a canvi d'un preu, per períodes de temps continu d'un mes com a màxim. No és considerat un local públic i simplement ha de comptar amb una cèdula d'habitabilitat, una llicència urbanística i una autorització turística de l'Ajuntament. Aquest tipus d'oferta ha augmentat exponencialment a molts municipis catalans, sobretot a les zones amb major pressió turística, com el Pirineu o la costa. A Ponent també ho ha fet d'una forma substancial.

Tot i que en el conjunt de la demarcació el nombre de pisos turístics només s'ha quadruplicat, concretament a comarques com les Garrigues aquesta oferta s'ha multiplicat per vuit i, al Segrià, per més de sis. En alguns casos, com a les Garrigues,

aquest tipus d'allotjaments ja han superat tota la resta (hotels, càmpings i apartaments), mentre que a les altres comarques de l'oest del país sembla que la tendència és que ho acabi fent també en els pròxims anys.

En el conjunt de Ponent hi ha 3.408 pisos (en data

de 2024), una xifra superada sols pel de places hoteleres (4.688). Al conjunt de Catalunya, la seva superioritat ja està consolidada, arribant a assolir la meitat del total d'oferta d'allotjaments.

Cal recordar que l'anterior govern de la Generalitat (format per ERC) va iniciar la regularització d'aquest tipus d'oferta turística amb la redacció d'un decret llei que encara està per aprovar al Parlament. El text original imposa un topall de deu apartaments per cada cent habitants i obliga els ajuntaments a redactar un nou planejament urbanístic. Aquest decret (que a la regió de Ponent afecta sols Mollerussa i Lleida capital) va encetar un meló que encara està per definir i que probablement frenarà l'expansió dels pisos en la pròxima dècada.

En qualsevol cas, sembla que a la zona del Pla de Lleida (a diferència que a les comarques del Pirineu), la situació encara sembla lluny de ser un problema. Encara més, el sector hotelier considera que la coexistència és encara possible, tot i que algunes veus ja ho veuen com un possible problema en el futur.

Catalunya és de les poques comunitats autònomes que té declarada una llista de municipis amb tensions en l'allotjament. Són les conegudes "zones tensionades", aquelles que contempnen un greu problema d'accés a l'habitatge. A

Ponent, aquesta declaració va afectar inicialment Cervera, Guissona, Balaguer, Tàrraga, Mollerussa, i Lleida ciutat, i, més tard, les Borges Blanques, Alcaràs, Almacelles, Alpicat, Bellpuig i Linyola. La declaració va donar llum verda a regular el preu del lloguer.

Tanmateix, la decisió de limitar el nombre de pisos turístics continua en mans dels ajuntaments que, en la majoria dels casos a Ponent, no es veu com un problema greu (encara). A Lleida ciutat,

Els ajuntaments de la plana de Lleida no veuen (encara) que hi hagi un problema

NOMBRE DE PLACES D'ALLOTJAMENT TURÍSTIC
(per anys i tipologia)

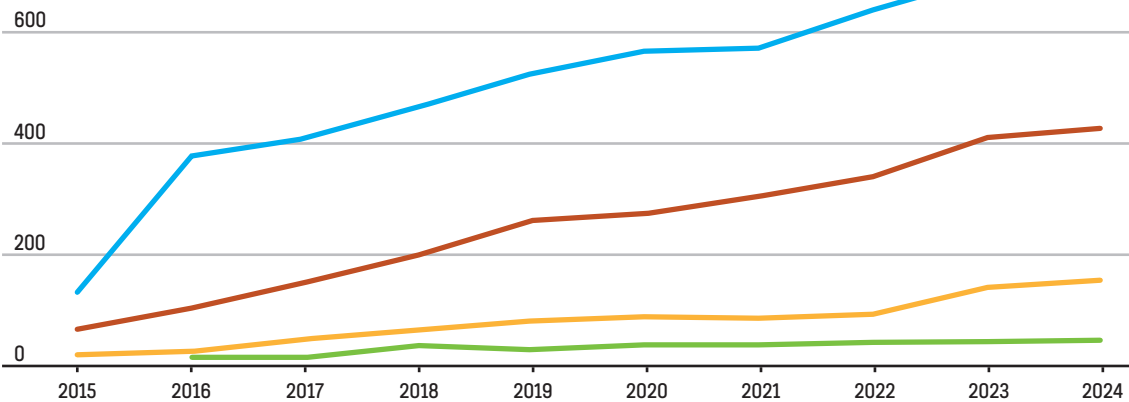
SEGRIÀ · Places d'allotjament turístic						
	Establiments hotelers	Càmpings	Turisme rural	Aptms. turístics	Habitatges d'ús turístic	Total
2015	2984	111	56	0	131	3282
2016	2984	111	56	0	372	3523
2017	2809	111	49	0	406	3375
2018	2814	111	61	0	462	3448
2019	2848	111	61	0	523	3543
2020	2848	111	68	0	564	3591
2021	2856	111	85	0	569	3621
2022	2852	111	85	0	636	3684
2023	2932	111	108	0	695	3846
2024	3024	111	108	0	707	3950

PLA D'URGELL · Places d'allotjament turístic						
	Establiments hotelers	Càmpings	Turisme rural	Aptms. turístics	Habitatges d'ús turístic	Total
2015	217	0	151	0	18	386
2016	217	0	153	0	24	394
2017	217	0	153	0	47	417
2018	217	0	130	0	63	410
2019	217	0	115	0	80	412
2020	217	0	115	0	86	418
2021	217	0	115	0	86	418
2022	217	0	125	0	92	434
2023	217	0	125	0	140	482
2024	233	0	125	0	152	510

LES GARRIGUES · Places d'allotjament turístic						
	Establiments hotelers	Càmpings	Turisme rural	Aptms. turístics	Habitatges d'ús turístic	Total
2015	253	0	74	13	65	405
2016	253	0	72	13	104	442
2017	123	0	66	13	148	350
2018	90	0	66	13	198	367
2019	92	0	65	13	259	429
2020	92	0	65	13	270	440
2021	92	0	79	13	305	489
2022	92	0	79	13	337	521
2023	92	0	79	12	409	592
2024	125	0	79	12	425	641

BAIX CINCA · Places d'allotjament turístic						
	Establiments hotelers	Càmpings	Turisme rural	Aptms. turístics	Habitatges d'ús turístic	Total
2015	476	384	46	96	–	1002
2016	476	384	46	96	16	1018
2017	471	384	46	104	16	1021
2018	455	384	46	115	34	1034
2019	409	384	51	115	28	987
2020	409	384	51	115	36	995
2021	409	384	51	92	36	972
2022	409	240	57	99	42	847
2023	445	240	57	112	42	896
2024	501	220	57	104	42	924

NOMBRE DE PLACES D'HABITATGE D'ÚS TURÍSTIC

Fonts:
Institut Català
d'Estadística i
Instituto Arago-
nés de Estadís-
tica

en data de 2024, n'hi havia 91 de registrats i la regidora d'Agenda Urbana, Begoña Iglesias, va assegurar l'any passat que no hi havia cap senyal d'alarma per part de l'administració local. Malgrat tot, la Paeria vol adaptar en el futur el pla-nejament per regular aquesta activitat turística. "Quan es demanin llicències noves, analitzarem els usos i les aprovarem si es compleixen tots els requisits", va explicar l'edil en el seu moment.

És molt poc freqüent trobar a la demarcació municipis que disposin de més de deu places per cada 100 habitants (que és l'índex que re-

comanava l'anterior decret de la Generalitat). A les Garrigues, per exemple, sols el Vilosell (amb 44 places), Tarrés (28) i la Pobla de Cérvoles (28) superen aquest topall, sobretot a causa de la poca població que tenen censada.

El vicepresident del Gremi d'Hostaleria de Lleida, Jaume Mora, admet que la preocupació pel boom dels pisos turístics es troba més aviat a les comarques de muntanya. Malgrat tot, Mora adverteix que la conducta del turisme està variant d'una manera que pot afavorir un increment encara major d'aquest tipus d'oferta d'allotja-

ments, fins i tot allà on encara no és un problema. "Abans, el turista podia arribar a estar fins a una setmana sencera o, fins i tot, quinze dies en un sol hotel amb pensió completa, però ara es queda només dos dies per aquí i desapareix", argumenta Mora. Reconeix que, per a molts propietaris d'immobles, sobretot als indrets amb més pressió turística, surt més rendible llogar-los als visitants que no pas fer-ho amb contractes de llarga durada. "Entenc que la gent

faci apartaments turístics", admet Mora.

A part dels canvis d'hàbits dels turistes en la modalitat d'allotjaments, també hi ha la desestacionalització. "L'activitat hotelera ha baixat el mes d'agost, quan abans era un temps d'ocupació frenètica", explica Mora, que reconeix que això li ha donat un respir. "Arriba un moment en què prefereixo treballar menys i donar un millor servei als clients", assegura el vicepresident de la patronal.

Llits freds, llits calents

Una de les raons per les quals està migrant el turista dels hotels als apartaments turístics és

l'opció de poder cuinar a l'allotjament. És el que en l'argot hostaler se'n diu l'oferta de llits freds, el dels apartaments i les cases rurals.

Curiosament, segons ens descriu l'empresari Òscar Balsells (propietari del Sindicat de Tarrés), **a zones com el Pirineu francès, les estacions d'esquí determinen que el 85% de les places d'allotjament siguin llits calents.** "Es tracta de turistes amb un poder adquisitiu més alt que busquen la comoditat d'un hotel", explica Balsells. **El problema és que s'han popularitzat tant els apartaments, sobretot fa cinquanta anys, que ara sols queden un parell d'hotels de quatre estrelles, insuficients per absorbir tota la demanda.**

A Ponent, opina Balsells, "els empresaris hem de decidir quina oferta volem donar per tal de determinar-nos com a destí turístic". Ell reconeix que hi ha molt poca oferta hotelera a la zona de la plana, perquè la majoria són cases rurals i, darrerament, pisos turístics. "La normativa no és tan estricta per a aquest tipus d'allotjament, tot i que ara es comenci a regular", justifica l'empresari. És com un peix que es mossega la cua. Amb l'oferta actual, és difícil que vinguin a les nostres comarques persones amb poders adquisitius alts.

Per aquest motiu, el Sindicat de Tarrés ha diversificat la seva proposta per tal d'obrir un nínxol de mercat que és poc freqüent a les Garrigues.

◆ Òscar Balsells, principal promotor del Sindicat de Tarrés.

El Gremi d'Hostaleria reconeix que el turista és ara més ambulant que fa una dècada

Des de fa un temps, el seu negoci ofereix tant l'opció tradicional d'apartaments amb cuina, com també la de pensió completa amb un restaurant. "No som una destinació consolidada i, per tant, els empresaris hem de fer un esforç en la nostra oferta per atraure visitants nous", argumenta. Sembla que les darreres dades li estan donant la raó a aquesta aposta. **La creixent popularitat que ha experimentat la població de Tarrés en el darrer any i mig s'ha traduït en un augment molt considerable del turisme i, alhora, de les pernотacions al Sindicat.** L'ocupació durant el primer trimestre de 2025 va créixer respecte a l'any passat fins al punt que hi ha hagut diverses dates en les quals s'ha registrat més demanda que oferta. Les estades del mes de gener i del mes de març van ser d'un 10,29% superiors a les de l'any passat. El preu mitjà de l'estada ha experimentat un 13,47% més d'augment respecte a la mateixa època del 2024, amb un ingrés per apartament disponible un 7% superior al de 2024. L'increment del preu mitjà i d'aquest ingrés ve donat perquè cada vegada estan arribant més clients d'altres demarcacions.

El perfil majoritari dels clients del Sindicat de Tarrés són parelles o famílies de tres i quatre persones procedents de Barcelona, Girona, Osca i Saragossa que passen a Tarrés una mitja de dues nits. Un dels darrers visitants és una família mallorquina que va passar el passat estiu una

sola nit a l'hotel en opció de mitja pensió. Els germans Jordi i Pau, amb els seus pares, van decidir fer nit a Tarrés de tornada del seu viatge per l'estat espanyol cap al port de Barcelona. "Vam preferir un destí més apartat dels habituals hotels de carretera, un lloc més autèntic i tranquil, més rústic, per tal de descansar", argumenta un membre de la família. "A més, quan viatgem, preferim aquells allotjaments on no hàgim de cuinar, que tinguin inclòs el servei de restaurant", conclou.

Malgrat que l'oferta d'hotels està estancada, té un potencial en què pocs empresaris estan invertint. No creix i, a llocs com a les Garrigues, va a la baixa. Per això, Benito Gili, que va fer una forta inversió a Granyena amb l'obertura de dos hotels (La Garbinada i Nova Garbinada), lamenta que no s'aprofitei el potencial turístic que té la comarca. "Som la ventafocs de Catalunya", lamenta. La cacera, la floració d'ametllers, la producció d'oli i, fins i tot, el nou embassament de l'Albagés són, segons Gili, opcions que caldria aprofitar per atraure més turistes. En qualsevol cas, La Garbinada manté la seva oferta, sobretot per a grups grans que reserven el seu local per a trobades de

La majoria de turistes a la plana són famílies de Barcelona o de llocs propers de l'Aragó

► Dos turistes sortint de l'hostal La Placeta d'Arbeca, en una imatge d'arxiu de fa uns quants estius.

◆ Actuació musical al restaurant de l'hotel La Garbinada de Granyena.

caps de setmana, on fins i tot ofereix l'opció de dinamitzar-les amb concerts en viu de rumba.

En llocs com el Segrià, l'oferta hotelera està tècnicament estancada (sols hi ha mig centenar de places més amb relació a una dècada enre-re). Però els empresaris no temen que el seu futur estigui en perill. Jordi Siscart, propietari de l'hotel Can Peixan d'Alcarràs, manifesta que des que va construir el seu negoci el 1992 ha sobreviscut molts avatars i ara considera que està en un moment òptim. Durant els dies laborables, acull molts treballadors i viatjants que hi fan nit, mentre que el cap de setmana s'omple de turistes.

Turistes de motos i bicicletes i els amants de l'ornitologia i de la natura passen els dies festius al seu hotel. "La nostra comarca no és molt turística", reconeix Siscart, "però hi ha un moviment consolidat".

El mateix pensa Héctor Alonso, que regenta l'ho-

tel Siskets a Torrent de Cinca. Des que va invertir en aquest negoci ara fa només deu anys, ha hagut d'ampliar el seu nombre de places fins a tres vegades. L'activitat motora (amb normatives més fle-

xibles a l'Aragó que a Catalunya) ha permès acollir una important activitat turística al seu hotel. El desert dels Monegres és, precisament, un dels destins preferits dels amants de les motos que, alhora, beneficia el seu negoci. "Estem molt contents", assegura Alonso, que tot i ser responsable d'un negoci familiar compta amb una plantilla de fins a 14 treballadors. "Ja fa temps que deixo de mirar la competència, sobretot la dels pisos turístics", avisa Alonso, "em concentro a donar un bon servei i que els meus clients quedin contents". De fet, indica que el servei de restaurant que inclou el seu hotel és un reclam per ampliar el perfil del turista al seu negoci.

El boom de les autocaravanes

Si l'oferta d'hotels i d'allotjaments a pensió completa està cada cop més estancada es deu també a un altre fenomen que va esclatar fa almenys una dècada. Es tracta del model turístic sobre rodes, el de les autocaravanes i rulots. És una modalitat turística que va aparèixer amb força a Catalunya fa més d'una dècada, però va ser el 2020 quan va consolidar-se com un dels pocs sectors econòmics que va sortir beneficiat de la pandèmia. Encara avui es manté en auge. **França figura com el país capdavanter en aquesta activitat turística sobre rodes (compta amb més de 9.000 àrees de descans per a aquests vehicles), però l'estat espanyol ha irromput en els darrers anys i presenta actualment uns 1.500 espais. Catalunya n'és capdavantera, amb una quota que arriba al 35% de l'aparador espanyol**, un índex que supera els seus "rivals", el País Valencià, Aragó i Andalusia. La proliferació d'aquests minihotels sobre rodes ha generat un boom econòmic important però, a la vegada, un problema urbanístic i de convivència social. I és per això que l'administració pública ha volgut assumir-ne el control, sense esperar que el sector privat ho absorbeixi. Una de les primeres comarques a tenir una visió premonitòria va ser Osona. Cap a l'any 2015, diversos municipis de la comarca de l'Urgell van veure també que alguns dels seus carrers i places començaven a registrar la presència nocturna d'aquests enormes vehicles i van plantejar-se la possibilitat de posar-hi ordre. Alguns consistoris van adreçar-se al consell per demanar assessorament i els tècnics comarcals de turisme van plantejar un projecte que veuria la llum el 2018. Una línia d'ajudes de la Generalitat (els anomenats Plans de Foment Territorial de Turisme del departament de Treball) va permetre que una dotzena d'ajuntaments trobessin finançament per adequar zones públiques per al descans de les autocaravanes.

Es dona la circumstància que allí on més ha augmentat la inversió pública en el turisme d'autocaravanes és precisament allà on hotels, cases rurals i, fins i tot, càmpings, tenen menys pes. Segons les últimes dades de l'Agència Tribu-

Molts hotels allotgen treballadors durant la setmana per mantenir el negoci

◆ Dos turistes fent parada a l'àrea d'autocaravanes de Castellldans.

tària de Catalunya, tota la zona central del país és la que presenta els índexs més baixos en la recaptació de la taxa turística. Amb les Garrigues a la cua (que l'estiu de 2023 va recaptar menys de 3.000 euros), a la part baixa del rànquing recaptatori destaquen tota la plana de Lleida (Urgell, Pla d'Urgell, Noguera i la Segarra), la zona nord de Tarragona (Conca de Barberà, Priorat, Ribera d'Ebre i Terra Alta) i la Catalunya central (Anoia, el Penedès, el Lluçanès, el Moianès i també Osona). Moltes d'aquestes comarques són precisament, a hores d'ara, les que més han invertit en infraestructures públiques per acollir i cuidar el turisme d'autocaravanes, una activitat que no imposa la mencionada taxa.

A comarques com l'Urgell, hi ha projectes organitzats per tal d'atraure aquest tipus de turista. A altres indrets, la iniciativa no està organitzada comarcalment, sinó de forma aïllada pels seus municipis. Són els exemples de la Garrotxa i, sobretot, el de les Garrigues.

En aquesta darrera comarca, en els últims anys s'ha habilitat més de mitja dotzena d'àrees municipals. La de Fullella és de les poques de cobrament, perquè inclou serveis extra com l'accés a les dutxes de les piscines municipals. A la majoria d'àrees (a Bovera, Vinaixa, el Vilosell, les Borges Blanques, Castellldans, l'Albi, la Pobla de Cérvoles i Tarrés), l'accés és lliure i gratuït.

El primer alcalde que va apostar per aquest tipus de turisme a les Garrigues va ser el de Bovera, Òscar Acero. "Quan vaig començar amb la construcció d'una àrea al poble, em van tractar de boig, però ara molts han seguit el meu exemple", es congratula Acero. Al llindar amb Ribera d'Ebre, Bovera pateix els efectes més dramàtics del despoblament, però insisteix en iniciatives per salvar-se de la seva desaparició, com la trobada d'autocaravanes que convoca anualment des de 2006. "Per a nosaltres, els turistes que venen no són forasters, sinó uns veïns més", emfatitza l'alcalde.

Rafa Cañete i Cèlia Maza són una parella de Tarragona que sol viatjar cada any amb la seva autocaravana. Aquest estiu han fet parada a l'àrea de Castellldans, on han descobert que disposen de nombrosos serveis gratuïts. Tot i això, temen que les restriccions vagin en augment en el futur. "El nostre tipus de turisme s'està massificant en alguns indrets i molts ajuntaments ja estan imposant limitacions que ens afecten", reconeix Cañete, que defensa el privilegi de viatjar sobre rodes.

Els que més promouen àrees d'autocaravanes són els pobles amb menys oferta hotelera

Pels camins del turisme actiu

Les marxes senderistes, cicloturistes i les curses populars són les activitats esportives amb més difusió al conjunt de Ponent durant les últimes dècades. Propostes de matí o d'un dia, multinivell, d'esperit popular i amb el reclam paisatgístic i patrimonial de fons.

XAVIER FRANCH SAS • Redacció

El turisme actiu o esportiu ha guanyat presència durant l'última dècada i mitja a Ponent. Tot i que lluny de les xifres d'activitat del Pirineu, que domina amb la seva oferta d'aigües braves, de neu i de muntanya, l'estudi d'inici de la temporada 2025 del Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida assenyalava que enguany hi havia 61 empreses amb propostes de terra, aigua i aire, per a tots els públics i graus de preparació, dues

més que l'any anterior. A les comarques de les Garrigues, el Segrià i el Pla d'Urgell, es van mantenir les iniciatives, però van créixer a la Noguera i l'Urgell. **Les dades del mateix Patronat indiquen que les Garrigues és qui més feina ha fet des del 2013 per aproximar-se als territoris veïns. Aquell any, només tenia una empresa de turisme actiu i, tot i que va arribar a les 9, ara fa dues campanyes que s'ha estabilitzat en les 7.** Al Pla en són 6 des del 2024, la xifra més alta de l'última dècada i mitja. Al Segrià en són 17, també des de l'any passat, el registre més alt.

◆ Participants a la marxa Heroica de Fullea. FOTO: A.G.

Ponent, marxa a marxa

Les opcions per als visitants són incomputables. Des de fa temps, però, hi ha hagut un format que, amb particularitats segons cada organitzador, s'ha consolidat com un dels reclams més estesos als pobles de Ponent, les marxes senderistes, cicloturistes i les curses. **Creades principalment per entitats esportives locals i ajuntaments, són propostes de matí, multiniwell, d'esperit popular i que obren les portes als caminadors, ciclistes i acompanyants a descobrir els paisatges i atractius patrimonials de cada terme.** Tot i que una base important dels inscrits són dels pobles i de les comarques veïnes, també han atret un nombre rellevant de participants de fora, que sovint segueixen les recomanacions de coneguts i els calendaris compartits d'aquest tipus d'activitats. Durant la primavera i la tardor, el llistat no s'acaba: marxes senderistes com la Mascançà de Linyola, l'Heroica de Fullella, la del Baix Segre a la Granja d'Escarp, la de les Cabanes de Volta dels Omellons i la del Baix Set a Sudanel·l i Montoliu; recorreguts ciclistes com la Xallenge David Duaigües d'Almatret, la marxa Montmaneu 494 - Seròs, la Terrall Garrigues 2.0 de les Borges, l'esdeveniment Rural Cycling de Castellldans, i la Catigat del Pla d'Urgell. I la marxa BTT Transbessons de Juneda? La degana d'aquestes activitats a Ponent, després de la Transiscar

d'Agramunt, ha decidit aturar-se enguany per reflexionar sobre el seu futur. Les lligues de curses i trails de Ponent amplien les possibilitats a prop d'una trentena de cites durant tot l'any. En activitats aquàtiques, aquest 2025 van quedar agrupades en un mateix cap de setmana d'agost el VII Descens del Segre entre Torres de Segre i Seròs o la Granja d'Escarp i el XXVI Descens del Cinca, que va arribar a concentrar 400 persones en la modalitat popular per connectar a piragua els pobles de Fraga, Torrent de Cinca i Mequinensa, superant l'aiguabarreig amb el riu Segre, a l'altura de la Granja d'Escarp. **Una geografia, doncs, farcida de possibilitats i recorreguts per a tots els perfils.**

Identitat i reptes

Totes aquestes activitats esportives han ajudat a posar en el mapa comarques que no sempre hi havien aparegut a nivell turístic. Diversos promotors coincideixen en què la celebració de les activitats sempre té cert retorn durant l'any. Gent que descarrega la ruta en GPS i hi torna més endavant, que explora els camins

El Descens del Cinca i del Segre són els principals reclams en activitats aquàtiques

marcats i també d'altres de nous, i que moltes vegades repeteix l'assistència, sovint amb nous acompanyants. **En el camp del ciclisme, que ha notat molt l'entrada de la tecnologia de navegació i la sacsejada posterior a la pandèmia, això ha debilitat les marxes.** El president del Club Ciclista Colla La Pedalada de Juneda, Norbert Herrera, considera que "el model de les marxes de BTT està en crisi per una suma de factors". A l'atomització del públic, les noves tendències de l'esport i les problemàtiques pròpies de l'associacionisme (que té dificultats per trobar voluntaris i afronta una tramitació burocràtica desbordant i costos elevats) s'hi sumen l'exigència física, la repetició de recorreguts i

la competició amb altres cites, en un calendari ple. "La relació entre la feina i el retorn que té no és proporcional" diu Herrera, i això crema els organitzadors. Amb Herrera, Edu Abella, del Club Esportiu Castell-dans, impulsor de Rural Cycling i altres activi-

tats ciclistes, assenyala que els clubs no poden competir contra les empreses privades, que pugen preus i poden dedicar bona part del pressupost a la comunicació. Les rutes amb embolcall

d'alt estànding encara no han aterrat a Ponent, però ho podrien acabar fent aprofitant els trets positius de la demarcació i l'esgotament de les entitats locals. Per tot això, Herrera insta el club a reinventar la Transbessons. El C.E. Castell-dans, per exemple, s'ha fet fort en la modalitat gravel i incorporant noves modalitats com la d'autosuficiència.

El director de Boira Experience de Torregrossa, Roger Tutusaus, que coorganitza la marxa senderista Heroica de Fullella i que ha col·laborat amb aquest i altres municipis en la promoció del turisme actiu, creu que "les Garrigues té molts elements rellevants per ensenyar i potencial paisatgístic, però no s'està explotant prou". **Tot i que molts municipis comparteixen rutes als seus portals web, molt pocs hi fan un manteniment. Els esdeveniments afavoreixen aquesta custòdia dels senders i camins, però, quan s'aturen, també decau la conservació regular i s'erosionen o desapareixen.** D'igual manera, i davant l'exigència dels assistents, han provat noves fórmules com incorporar representacions i recreacions dins de les caminades. El mateix Tutusaus apunta que l'orientació i les opcions "do it yourself" podrien guanyar pes dins l'experiència esportiva.

L'alcalde dels Omellons, Jordi Gaya, que també és un dels gestors del circuit de marxes populars saludables Marxa.cat creu que el para-

La generalització dels GPS i l'impacte de la pandèmia han debilitat les marxes BTT

◆ El Club Esportiu Castell-dans fa anys que promou activitats vinculades al ciclisme i a l'excursionisme. L'esdeveniment Rural Cycling, de carretera i gravel, és una de les seves propostes cicloturistes estrella. També han impulsat proves competitives, com l'ultramarató Garrigues Bike o l'Open Maxxis de BTT.

FOTO: Rural Cycling

◆ Tram final del XXVI Descens del Cinca, aquest passat agost. FOTO: Descens del Cinca

digma de les rutes senderistes no té el mateix risc que les de BTT. D'una banda, perquè no té la mateixa exigència que la bicicleta i hi pot participar gent que habitualment no fa esport. **Precisament, veu la bona salut d'aquestes activitats en el fet que cada cop més accions esportives i turístiques incloguin de caminades per a donar possibilitats als acompanyants i també captar altres públics.** L'oleoturisme i les caminades de floració, en són un exemple.

Malgrat les amenaces als models existents, el president de la marxa Catigat del Pla d'Urgell, Àlex Mases, subratlla la creació d'identitat com a recepta per a dotar els esdeveniments d'un estímul especial per als locals i per als qui venen de fora. L'esperit de vertebrar la comarca del Pla passant per tots els pobles, ha fet que "tots se l'hagin acabat fent seva". Això ha sigut clau per al seu creixement fins al miler de ciclistes que hi prenen part cada any. D'aquests, un terç prové de la comarca, un altre terç d'altres zones de Ponent, i el terç que queda de la resta del país. Per Òscar Balcells, gestor del Sindicat de Tarrés, que té l'esport com un dels eixos principals de la seva iniciativa, **un dels reptes principals de les comarques de l'oest de Catalunya és configurar "destinacions turístiques integrals" que satisfacin totes les necessitats dels visitants.** Avui en dia, moltes de les propostes de turisme actiu són d'un matí o d'un dia com a màxim, i deslligades d'altres oportunitats culturals o gastronòmiques. En part, potser, per la manca d'allotjament turístic. Les transformacions en

aquest camp [v. pàg. 10-16] condicionen i condicionaran les opcions lúdic-esportives.

Trobar un model local

Fulleda i Tarrés, els municipis més petits de les Garrigues, i de les quatre comarques que cobreix aquesta revista, s'han servit del turisme actiu com a de reivindicar-se com a destinació, cadascuna amb un model diferent, però que treu partit del paisatge agrari, del bosc i del patrimoni existent. La marca Fullede Turisme-Actiu ha recuperat itineraris històrics i els ha posat online, a disposició dels visitants. **Això es complementa d'accions agroramaderes, de gestió forestal i neteja d'elements de pedra seca, en un projecte complet.** D'altra banda, el Sindicat de Tarrés agrupa l'opció d'allotjament i de restauració amb l'impuls ciclista, senderista i de trail. Tot això, sumat als valors ambientals, culturals i patrimonials de l'entorn. Tot plegat ha fet que Tarrés "deixi de ser un espai tradicional de pas" perquè s'hi vagi expressament. Tot això, sumat a les novetats que periòdicament anuncia Balcells. Dos fórmules locals difícilment reproduïbles. Els pobles, agrupacions de municipis i comarques que vulguin reforçar i estructurar el turisme actiu a la seva zona, hauran de saber trobar el seu model.

Els pobles i comarques que vulguin reforçar el turisme actiu hauran de trobar el seu model

Es busquen projectes pilot per l'adaptació al canvi climàtic

Coneixes el projecte LIFE eCOadapt50?

Et convidem a descobrir-lo!

L'Associació Leader és un dels 24 socis d'aquest projecte Life coordinat per la Diputació de Barcelona i cofinançat per la Diputació de Lleida i el Fons climàtic de la Generalitat de Catalunya. La clau? Cocrear. Cooperar. Coadaptar.

Iniciat l'any 2023, i amb una previsió d'execució de vuit anys, se centra a afavorir la inversió en adaptació al canvi climàtic en els sectors forestal, agro-ramader, turístic i de la pesca.

A Ponent s'han posat en marxa 5 accions pilot que han sorgit de les taules de treball, o *living-labs*, les quals compten amb la participació de més de 130 agents clau del territori. Aquestes taules obertes a tothom són l'espai de decisió fonamental sobre quines accions es desenvolupen localment, convertint la participació del territori en un pilar del projecte. A més, s'ha elaborat una diagnosi de vulnerabilitat amb

l'anàlisi de 21 riscos i s'ha definit un pla d'acció amb cinc eixos prioritaris:

1. Adaptació i planificació de la gestió forestal a escala de paisatge.
2. Desenvolupament i consolidació de l'ecoturisme a Ponent.
3. Millora del benestar de treballadors, bestiar i plantacions davant les condicions climàtiques adverses.
4. Reversió de la pèrdua de qualitat del sòl.
5. Millora de l'eficiència hídrica per adaptar-nos als efectes del canvi climàtic.

Vols participar-hi? Si tens una idea o projecte que es desenvolupi a Ponent i contribueixi en l'adaptació del territori al canvi climàtic o vols participar en els espais de cocreació i decisió, ara és el moment.

Contacta'ns a msalvado@leaderponent.cat i fes que la teva iniciativa marqui la diferència.

Cocreem. Cooperem. Coadaptem.

Organitza:

**Life_eCO
adapt50**

Associació Leader
de Ponent

Agenda
Rural de
Catalunya

Diputació de Lleida
Patronat de Promoció Econòmica

**Generalitat
de Catalunya**

Som pagesos i ramaders COM TU

ASAJA - ASSOCIACIÓ D'EMPRESARIS AGRARIS DE LLEIDA
Enric Pubill, 18 altell 1ª · 25005 Lleida
Tel. 973 234 326 · 619 964 785 - Fax. 973 231 015
www.aeall.net · agraris@aeall.net
OFICINA A LES GARRIGUES · Nou, 3 · 25178 Bovera

Serveis de l'entitat

- Assessorament tècnic i jurídic
- Tramitació de la P.A.C
- Plans de millora
- Incorporació de joves agricultors
- Adecuació de granges a la nova normativa
- Cursos de formació gratuïts (Manipulador fitosanitari, ecocondicionalitat i bones pràctiques agràries, riscos laborals...)
- Assegurances agràries
- Gestió de temporers
- Possibilitat de participar a les taules sectorials
- Revista mensual amb tota l'actualitat del sector agrícola-ramader

ARBEQUINA ARBECA Autèntica

l'origen de l'autèntic

www.arbequina.coop

Certis Belchim protegeix les teves oliveres

KDOS[®]

fungicida per al control de l'ull de gall

Insecticida per al control de mosca

TREBON[®]

Insecticida per al control de prays

La Garbinada

Hotel Rural & Restaurant

Granyena de les Garrigues

973 13 62 75

www.garbinada.com

- Estades amb preus especials per a treballadors d'empresa.
- Possibilitat de lloguer de casa gran per a grups de treballadors de llarga durada.
- Restaurant per les teves celebracions familiars i d'empresa.

COOPERATIVA
Al servei del territori

GESTIÓ AGRORAMADERA DE PONENT

Estimem la pagesia

Treballem per les persones

Ramaders i ramaderes compromesos amb el territori

som

persones · territori
ramaders · origen
arrels · Garrigues
responsabilitat
llavor · pagesos
coratge · passió
vida · innovació
impuls econòmic

**COOPERATIVA
D'IVARS**

Persones i Territori

110 anys d'agricultors i ramaders dedicats
al millor ofici del món, produir aliments.

110 anys contribuint al desenvolupament econòmic
i social de les famílies i el nostre entorn rural.

Carrer Lleida 2-8 25260 IVARS D'URGELL

www.coopivars.coop

X @coopivars

Omplim l'aparador!

Un aparador turístic combina el patrimoni tangible (com ho són els monuments, els paisatges naturals, la fauna i una gastronomia plena de sabors) amb l'intangible (festes, tradicions, formes de vida i l'hospitalitat d'un poble). La suma d'aquests elements configura una identitat pròpia i ofereix al visitant no només un lloc per veure, sinó també per viure. Coneguem una part de l'aparador del Ponent més rural.

ALBERT GONZÁLEZ FARRAN • Text i fotos

Patrimoni cultural i històric

De Ponent ens sorprenen molt els seus monuments i alguns dels grans tresors que són actualment patrimoni de la humanitat. Per una part,

destaquem la Roca dels Moros del Cogul, una balma amb unes pintures de fa més de 10.000 anys, i que ha estat inscrita a la Llista de Patrimoni Mundial per la Unesco, a més de formar part de la Ruta de l'Art Rupestre del Museu d'Arqueologia de Catalunya.

Per una altra banda, és d'obligada menció la pedra seca, inscrita a la Llista de Patrimoni Immaterial de la Humanitat per la Unesco. Cabanes de volta i els marges esquitxen els paisatges rurals que ens envolten a la majoria de comarques de la plana. El marge del Bessó, a Vinaixa, o la cabana de Cal Quintillà, a les Borges Blanques, són alguns dels centenars de testimonis que ens queden.

Arbeca té recuperats els Vilars, una fortalesa

◆ El recinte exterior de la Roca dels Moros i el seu centre d'interpretació al Cogul. FOTO: Xavier Minguella.

ibèrica aixecada fa 2.800 anys. La seva muralla, amb dotze torres, feia cinc metres d'amplada i incloïa un sistema de fossats inundables. Ara és visitable tots els caps de setmana de l'any. Altres llocs d'interès són les restes del castell i la muralla de Castellldans, la fortificació i l'església parroquial barroca d'Almatret, l'església parroquial d'Alcoletge, el castell i l'església de Santa Maria de l'Albi, el castell de Torrebesses i el seu nucli antic amb l'església romànica de Sant Salvador, l'església vella de Vilanova de la Barca i restes de fortificacions vinculades a la Guerra Civil, les torres de guaita i castells escampats per municipis com Alguaire, Almenar i Soses, els nuclis històrics de Barbens i Bellví, el castell de l'Albagés, l'ermita de Sant Bonifaci d'Albesa, el nucli antic i centre històric de Fraga amb el Palau Montcada, avui espai cultural i museístic, i el castell de Mequinensa, l'església parroquial de Nostra Senyora de l'Assumpció de Vallobar i restes arqueològiques i jaciments prehistòrics i ibèrics a l'entorn del riu.

◆ Turistes de visita a la fortalesa dels Vilars d'Arbeca. FOTO: Naïm Pau

Patrimoni natural

L'Aiguabarreig del Segre i el Cinca, entre Massalcoreig i La Granja d'Escarp i la reserva natural d'Utxesa són dos dels espais naturals amb més alt interès ecològic i amb una enorme ri-

quesa ornitològica. En la llista dels més importants espais naturals, incloem també la reserva de fauna de Mas de Melons, la Timoneda d'Alfés i, òbviament, l'Estany d'Ivars i Vila-sana, recuperat des de fa dues dècades, i que és avui la

◆ Un infant davant de l'estany d'Ivars i Vila-sana. FOTO: Albert González

◆ L'aiguabarreig dels rius Segre i Cinca, al Segrià. FOTO: Albert González

llacuna interior més gran de Catalunya, amb una biodiversitat més que destacable.

L'embassament de Mequinensa és, per la seva part, conegut com el Mar d'Aragó, una gran làmina d'aigua procedent del riu Ebre, paisatge fluvial espectacular i refugi de fauna aquàtica. En diuen també la Meca dels pescadors.

La Serra de la Llena, entre la Conca de Barberà i les Garrigues, destaca per ser un espai muntanyós amb vistes sobre la plana, ric en flora mediterrània. Hi ha també la part garriguenca de la Serra del Montsant, la riera de la Femosa, els boscos de Fraga i totes les serres i tossals del Baix Cinca, amb flora mediterrània i paisatges de secà.

Marges de pedra seca, centenars de camps d'ametllers i oliveres i els espectacles visuals de floració dels fruiters són altres dels indrets naturals agrícoles convertits en atractiu turístic.

◆ Un cérvol mascle als boscos de Fraga. FOTO: Albert González

◆ Un dels elements exposats a l'Espai Cultural dels Canals d'Urgell. FOTO: Antoni Taa (Creative Commons)

Museus

A les Borges Blanques fem una immersió en episodis històrics contemporanis. L'Espai Macià és de visita imprescindible per conèixer la vida i el llegat personal i polític de Francesc Macià, primer president i restaurador de la Generalitat moderna.

L'Espai Cultural dels Canals d'Urgell, conegut com el Museu de l'Aigua de Mollerussa, és un centre d'interpretació on s'explica d'una manera amena i didàctica com s'ha transformat el territori gràcies a la construcció dels canals d'Urgell. El Museu dels Vestits de Paper de Mollerussa, la col·lecció d'eines del camp de Golmés així com el taller de pintura i el Museu Pedrós, que es poden visitar a Linyola, són altres dels indrets inclosos en l'anomenada Ruta dels Museus del

d'Alcoletge, l'Espai Josep Lladonosa d'Alguai-
re, el Museu Arqueològic d'Artesa de Lleida, el
Museu de la Pagesia de Maials, el Centre d'In-
terpretació de la Pedra Seca a Torrebesses i el
Museu de l'Evolució de Torres de Segre. Tam-
bé cal mencionar els museus de Mequinensa,
dedicats a la mineria, la història i la literatura
(especialment, l'Espai Moncada) i el Museu i
Centre de la Cultura de l'Oli de Catalunya, a la
Granadella (les Garrigues).

**El Pla d'Urgell promou
la seva pròpia Ruta de
Museus, amb parades
a Linyola i Golmés**

Pla d'Urgell.

Al Segrià, fora de Lleida capital, destaquen mu-
seus com el Fossar d'Alcarràs, el Centre d'in-
terpretació de la Guerra Civil Ermengol Piró

◆ Espai Moncada. FOTO: Turisme Mequinensa

Festes i fires

A part de la menció obligada de les fires agrícoles del nostre territori i de tot el calendari que ofereix Fira de Mollerussa, n'hi ha d'altres com la Fira del Formatge i la Nou de Palau d'Anglesola, la de l'Artesania de Castellnou de Seana, la de l'Estany a Ivars d'Urgell, el Festival Circ Picat d'Alpicat, les fires del comerç i de la vedella d'Alcarràs, el TastaVins de Juneda, la Festa del Pou Bo de Torregrossa i la fira del Préssec d'Alfarràs, entre molts d'altres. Per Sant Antoni, Linyola ens convida a conèixer el bon tracte al bestiar amb una festa dels Tres Tombs que culminem amb l'esmorzar amb xulles de porc fregides. També vivim cada any la Fira de la Poma de Barbens, que barreja passió pels productes propis i la història que els ha vist néixer.

Els Firals de Bellvís és una festa amb què el poble s'imagina de nou al segle XVII durant l'entrada de les tropes de Felip IV. Els visitants poden conèixer la vila alhora que la seva història i la seva cultura popular admirant la representació de la llegenda de l'anella de Cal Bufalà.

El Carnaval d'Almacelles és un dels més vistosos, així com el Desclavament de la Granadella, les processons de Setmana Santa de Fraga i la Festa del Pilar de Mequinensa.

◆ Dues participants en el VedellaTast d'Alcarràs. FOTO: VedellaTast

◆ Actors en una de les edicions passades dels Firals de Bellvís.
FOTO: Els Firals

◆ Una llauna de caragols. FOTO: Què cuinem avui?

◆ La cassola de tros. FOTO: Turisme Garrigues

Gastronomia i productes locals

A gran part de les comarques de Ponent s'exhibeixen amb orgull, per una banda, els caragols a la llauna, el plat emblemàtic i més representatiu de les terres de Lleida. Per una altra, la cassola de tros, plat hereu de l'aprofitament dels antics

padrins, fet (segons la zona) de caragols, espinacs, conill, botifarra negra... a cada municipi, una recepta diferent. Les coques salades, com la coca de recapte, o les que inclouen truita

de riu, anxova, botifarra o rovellons, són un altre emblema culinari de la nostra terra. Altres plats tradicionals a Ponent són les carxofes al caliu, la catxipanda, l'arengada amb suc,

truita amb trampa, els panadons amb espinacs i panses, el bacallà a la lleidatana... I òbviament tota la fruita dolça (poma, pera, préssecs, paraguaians i nectarines) molt estesa tant al Pla d'Urgell com el Segrià.

Les Garrigues i part del Segrià reivindiquen l'oli d'oliva verge extra, reconegut internacionalment i protegit per la Denominació d'Origen, així com el vi de Costers del Segre.

També a les Garrigues destaca el pa de ronyó i les orelletes que es fan durant les festes majors. Al Baix Cinca, l'abundància de la fruita fresca i fruita seca de qualitat, reflectida en postres tradicionals com el mostillo, els farinosos, l'empanada de carbassa, el coc de Fraga i les figues seques. Essencials també l'horta i la ramaderia ovina, així com la carn de caça (conill, llebre, perdiu, senglar i cérvol)

i la viticultura a Bellver de Cinca.

Les coques, la cassola de tros, els caragols, la fruita i l'oli d'oliva són les estrelles de la cuina

◆ Una turista de l'àrea metropolitana de Barcelona es fotografia collint fruita en un dels camps dinamitzats per Fruiturisme d'Aitona.

Vacances a pagès, la moda que idealitza el nostre camp

Fruiturisme d'Aitona, Benvinguts a Pagès i el Parc de les Olors de Linyola. Aquestes són algunes de les propostes turístiques que el sector primari, juntament amb l'administració, ha ideat per tal d'atraure un turisme interessat en un vessant idíl·lic de la pagesia. Aquesta oferta ha anat augmentant amb el pas dels anys, gràcies a la creixent participació de turistes procedents de les àrees urbanes.

ALBERT GONZÁLEZ FARRAN • Text i fotos

Les feines del camp, sovint dures i precàries, es presenten sovint als visitants com a símbol d'autenticitat, tradició i contacte amb la natura. Masies, granges, obradors i cultius es transformen en escenaris atractius, on el treball quotidià dels pagesos es converteix ara en experiències folklòriques o gastronòmiques.

Hi ha una veritable fascinació construïda al voltant del món agrícola. El nostre imaginari col·lectiu s'alimenta de fotografies, pel·lícules, llibres i cançons que embelleixen i idealitzen la feina del camp. En una línia semblant, s'ha creat una oferta creixent d'experiències turístiques que pretenen captivar els visitants amb una visió bucòlica de la pagesia.

Aitona, al Segrià, va ser pionera en aquest enfocament. Ja el 2011, l'Ajuntament va impulsar la floració dels presseguers, una proposta turística que converteix aquest fenomen natural dels arbres fruiters en un espectacle visual i vivencial. Aquesta iniciativa

atreu milers de turistes cada any. Amb el pas del temps, Fruiturisme, la marca creada per l'Ajuntament, ha anat introduint noves experiències, com l'apadrinament d'ar-

bres fruiters, una proposta que permetia als turistes adoptar un arbre. Aquesta activitat, segons Fruiturisme, busca acostar el món rural a les ciutats i promoure el consum de productes de quilòmetre zero. L'apadrinament d'un fruiter a Aitona suposa la possessió d'un document que ho certifica i l'experiència de collir personalment la fruita que en surti cada estiu. **Però, davant el creixent interès turístic que ha despertat aquesta iniciativa, Fruiturisme ha anat més enllà en els últims anys. Ja no cal apadrinar un arbre per anar a Aitona a collir una caixa de fruita. Hi pot anar qualsevol que vulgui fer de pagès per unes hores.**

La idea ha anat incorporant una destacada varietat de productes de la terra. Van començar amb els clàssics fruits d'Aitona (préssecs, nectarines i paraguaians), després va ofertar-se la figa, l'any 2024 es van poder collir nous i cireres i, enguany, per primer cop, els albercocs i les olives. Per a aquestes últimes s'haurà d'esperar a finals d'octubre, exactament quan se'n podrà obtenir l'oli verd (el primer de la temporada) i "els turistes hauran d'assumir el repte de collir-les com ho feien els nostres padrins, emparats sobre un banc de fusta i amb una arpet a la mà", explica Bea Obis, tècnica de turisme de l'Ajuntament d'Aitona.

"Això ho fem per promocionar la nostra feina, perquè la gent conegui com es conrea i com es cull la fruita que compra cada setmana als supermercats", explica Cisco Calzada, pagès d'Aitona i un dels propietaris de les finques on

**Aitona és pionera
de la floració i dels
apadrinaments
d'arbres fruiters**

té lloc aquest projecte turístic. Els agricultors que participen en aquesta iniciativa reben una compensació per part de l'ajuntament, que els compra la fruita collida per sobre del preu de mercat. Els turistes, per la seva part, paguen a baix cost en funció del que cullen (50 euros per vuit quilos de préssecs o 30 euros per quatre quilos de figues), a més de poder gaudir d'un esmorzar o d'un vermut.

"Ja és la tercera vegada que venim a Aitona perquè ens encanta aquest turisme de proximitat", comenta Carlos Bujan, un veí de Barcelona que va visitar el poble amb la seva parella d'origen filipí, Reshyll Custodio. "Aquesta experiència em recorda molt la meua infància al meu país", comenta Custodio. "Nosaltres, que som de ciutat, tenim aquí una oportunitat molt bona de visitar el camp de veritat", expliquen Pere i Mariví Santana, dos germans de Badalona. "Amb aquesta iniciativa podem tastar una fruita que està boníssima", asseguren Mireia Arisa i Sergi Cuesta, una parella de Camprodon que va descobrir l'oferta turística gràcies a una primera visita a Aitona per la floració la passada primavera.

A més, l'oferta engloba rutes guiades, algunes conduïdes pels mateixos pagesos o per veïnes locals, que expliquen el cicle de la floració, la collita i la manera de conrear la fruita dolça típica de la zona. També s'ofereixen visites al nucli antic, elements patrimonials i, fins i tot, experiències guiades a la cooperativa per veure el procés de manipulació i empaquetament de la fruita.

Els pagesos donen la benvinguda

El projecte Benvinguts a Pagès és una iniciativa emblemàtica impulsada pel Govern de la Generalitat, amb la implicació del sector privat i l'administració local, amb l'objectiu de reconnectar la ciutadania amb el món rural, posar en valor la pagesia i promoure el consum de producte local i de proximitat. Cada any, durant tot un cap de setmana a finals de primavera i a la tardor, té lloc la gran festa de la pagesia catalana (enguany està previst per als dies 4 i 5 d'octubre): explotacions agrícoles, ramaderes i obradors de tot Catalunya obren les portes per mostrar la seva feina quotidiana. **Desenes d'explotacions ofereixen visites gratuïtes, on es pot conèixer de primera mà el procés d'elaboració dels aliments, assistir a tallers o degustacions, comprar directament al productor i complementar la visita amb restaurants i allotjaments rurals que ofereixen propostes gastronòmiques de proximitat.** Els empresaris locals mostren el seu treball i contribueixen així a la venda directa del producte. Només a les comarques del Segrià, el Pla d'Urgell i les Garrigues es concentren més de seixanta propostes de tota mena.

● Un infant dona menjar a gallins i gallines de la Granja Pifarré de Lleida, en una de les jornades de caps de setmana de Benvinguts a Pagès.

◆ Voluntàries de Fruiturisme d'Aitona ajudant a una turista a carregar préssecs.

Per tal de mantenir l'experiència d'una forma més permanent, es va crear també Benvinguts a Pagès Tot l'Any. Aquesta modalitat estable permet reservar visites guiades de pagament durant els 365 dies, amb una àmplia oferta d'activitats sectoritzades per comarques, tipus de producte, formats d'experiència (visites, tastos, tallers, fer de pagès...) i categories com ecològic, pet-friendly, accessibles o inclusius. També es faciliten rutes turístiques d'un dia o cap de setmana que combinen pagesia, gastronomia i patrimoni.

Benvinguts a Pagès va més enllà d'un esdeveniment puntual: és una aposta de país per destacionalitzar el turisme, revalorar la pagesia, dinamitzar el territori i fomentar una activitat econòmica sostenible i territorialment equi-

brada. Gràcies a aquesta iniciativa, molts ciutadans poden descobrir i apreciar la riquesa del món rural i alimentar-se amb consciència i proximitat.

Festes amb bona olor

Les experiències de pagès durant l'estiu van més enllà dels arbres fruiters. També tenim exemples amb les plantes aromàtiques i, concretament, amb la lavanda. A Santa Eulàlia de Ronçana, al bell mig de la Vall del Tenes (al Vallès Oriental), durant les tres setmanes que es pot collir cada any la lavanda (el mes de juny), gairebé cada dia hi ha una festa. La idea va venir de la Pilar Comes l'any 2007. Aleshores, ella encara era professora de Didàctica de la Geografia al departament d'Educació de la UAB.

● Una visita guiada al Parc de les Olors de Linyola.

Tenia sols 50 anys, però volia preparar la seva jubilació amb un projecte que li permetés un model de negoci rendible amb poques hectàrees de cultiu d'herbes aromàtiques. El va anomenar el Parc de les Olors i, dos anys més tard, en va promoure una xarxa perquè se'n creessin més arreu de Catalunya. Ara ja n'hi ha una dotzena més que, de forma autònoma, ofereixen propostes molt semblants per tal de dinamitzar el coneixement i la sensibilitat per les plantes aromàtiques entre la població catalana.

Entre ells hi ha el parc de Linyola. S'aixeca en l'espai on antigament hi havia una teuleria, la Bòbila del Xifré, i s'estén també pels camps que la vorejaven. L'àrea enjardinada arriba als 6.000 metres quadrats i s'obre cap al sud, oferint una panoràmica característica del Pla d'Urgell: un territori pràcticament pla, amb

ondulacions suaus, horitzons rectes i unes postes de sol reconegudes per la seva bellesa. El jardí s'articula en parterres que convergeixen en una pèrgola central, mentre que dues avingudes laterals, també cobertes amb pèrgoles, donen ombra i creen

relleu dins d'un terreny planer. En aquest entorn s'han plantat més de noranta varietats de plantes medicinals i aromàtiques, a més d'una quarantena d'espècies d'arbres i arbusts. La

distribució respon als usos de cada planta (gastronòmics, terapèutics o aromàtics) i rememora, sobretot, antics oficis artesans que feien servir aquests recursos naturals per a la confecció de cistells, la tintura de teixits, la fabricació d'eines agrícoles i altres tasques tradicionals. El projecte, conduït per la parella Àlex Mases i Maria Mir, va començar l'any 2010. D'una forma aficionada, l'Àlex i un amic es van interessar pel cultiu de la camamilla "perquè estava en regressió i la volíem recuperar", explica. Dos anys després, es van adherir a la xarxa del Parc de les Olors de Pilar Comes i van habilitar l'espai actual. Des d'aleshores, han organitzat tota mena de propostes, des de visites guiades concertades, a tallers escolars, festes temàtiques, xerrades, monogràfics, esdeveniments socials, trobades familiars i reunions d'empresa. Fins i tot, sessions de ioga. Els visitants venen de tot arreu, però sobretot de l'àrea metropolitana de Barcelona. "I moltes més dones que homes", puntualitza Mases.

Els promotors del parc de Linyola han anat millorant el seu projecte, sobretot per promoure la camamilla en tots els seus vessants i per atraure un turista que pugui allargar la seva estada a Ponent. Una de les iniciatives previstes és incorporar audioguies als visitants, de manera que millori la seva experiència. Però com a experiència estrella, la del Bateig del Tractor. Un John Deere de 85 cavalls a disposició d'aquells urbanites que s'atreveixin a conduir-lo. "Fem una mica de comèdia perquè s'ho acabin passant bé", conclou Mases.

Linyola ofereix un parc de 130 plantes i el popular bateig de tractor per a urbanites

El 'canal verd' més llarg d'Europa

Les banquetes són aquells passejos arbrats al marge dels canals i séquies. La del canal d'Urgell és una de les més emblemàtiques. De fet, la comunitat de regants, juntament amb ajuntaments i agrupacions mediambientals, i aprofitant el seu ambiciós pla de modernització, té previst en les pròximes dècades rehabilitar tot el seu recorregut per convertir-lo en un dels passejos verds més grans d'Europa (més de 300 quilòmetres!). A la imatge, la banqueta del Salt del Duran, un emblemàtic espai a l'extrem del terme de Golmés, entre Mollerussa i Vilanova de Bellpuig.

◆ FOTO: Albert González Farran.

HIDRO matic

EL REG AMB NOM PROPÍ

SOSES

CTRA. LP-7041, KM 1
25181, SOSES.
TLF. 973 797 846

ALMACELLES

POLÍG. PLA DE LA CREU, NAU 11
25100, ALMACELLES
TLF. 973 740 343

www.hidromatic.es

hidromatic@hidromatic.es

osvald
ferreteria

Distribuidor Oficial Electrocoup

C/ Lleida, 17 · 25170 Torres de Segre · 973 79 24 24 / 690 312 604
osvaldferreteria@hotmail.com

Sistema SOFTWARE per Bluetooth F3020

Pujol
■■■■

100% PRODUCTE DE PONENT

Pol. Ind. Els Castellots,
Les Borges Blanques

WWW.PREFABRICATSPUJOL.COM

{ PROGRAMACIÓ ESCÈNICA TEATRE FOMENT DE JUNEDA } OCTUBRE/DESEMBRE 2025

MADAME LUMIÈRE

La Menuda Produccions
diumenge 5 d'octubre
11:00h i 12:00h
Teatre familiar

FOLKAS QUEER

L'Esbord
dissabte 11 d'octubre
20:00h
Dansa

LA MAJORDOMA

Amb Rosa Renom
dissabte 25 d'octubre
20:00h
Teatre

MONSTRE ROSA

Zum Zum Teatre
diumenge 9 de novembre
18:00h
Teatre familiar

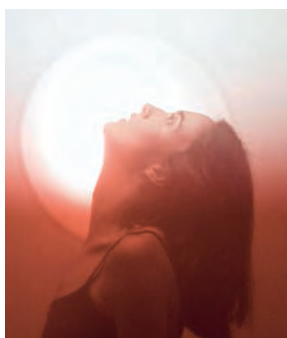
EL PRINCIPI D'ARQUIMEDES

Teatre Texas
dissabte 15 de novembre
20:00h
Teatre

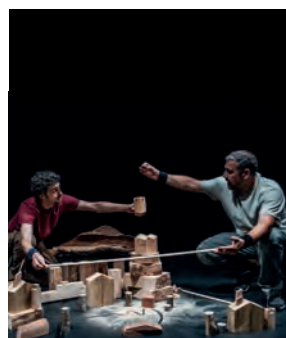
EM DIC JOSEP

Sala Flyhard
dissabte 29 de novembre
20:00h
Teatre / Música

BODAS DE SANGRE

Projecte Ingenu
dissabte 13 de desembre
20:00h
Teatre

TUMBA- LAFUSTA

**La Ruta 40, Xavier Bobés
i Pau Matas**
diumenge 21 de desembre
18:00h **Teatre familiar**

més informació i entrades a: www.teatrefoment.cat

TAXI
Queralt

606 943 492

www.taxiqueralt.com

Desplaçament a aeroports · Transport d'animals
Servei de farmàcia · Viatges de llarga distància
Serveis personalitzats · Servei nocturn

Escapada perfecta a Puiggròs

Lloga el teu allotjament turístic ideal amb Taxi Queralt.

Planta baixa del nostre xalet a quatre vents.

2 habitacions · Bany exclusiu · Cuina exterior · Piscina · Jardí · BBQ

ecobalsas

Impermeabilización y rehabilitación de balsas para agua y purines.
Instalación de cubiertas flotantes

ecobalsas@ecobalsas.com - www.ecobalsas.com

Partida La Femosa, 21, 25197 LLEIDA Tel. 973 050 077 - 609 742 171

segreSegur
PART OF **pibGroup**

Segurs del que parlem

Segresegur és una corredoria sòlida, d'origen familiar i de primera generació, especialitzada en el sector agrícola i en la contractació i gestió d'assegurances dirigides a particulars i empreses.

Des de 2024 som part de PIB GROUP IBERIA, un pas que marca una nova etapa i que ens permet oferir-te un millor servei.

C/Mossèn Ferran, 27, Seròs
973 780 297
segresegur@segresegur.com

ALCARRÀS
BIOPRODUCTORS

D'un problema a una oportunitat,
Biofertilitzant orgànic apte per l'agricultura ecològica.

Pregunta'ns!

Tens problemes amb les dejeccions?
(purins, fems i gallinassa)

Gestionem producte, transport i aplicació.

Planta de compostatge - Biopolígon

Compromís amb la ramaderia i el medi ambient

COMPOST
100% BOVÍ

Polígon 11, parc. 62 / 64 - **ALCARRÀS** (Lleida) - Tels.: 699 62 14 57 / 621 29 46 18 - www.alcarrasbioproductors.com

JOAN MORALES I MORERA

Periodista

“Un bon lloc per viure serà un bon lloc per visitar”

Barcelona, 1967. És l'editor de la revista *Descobrir Catalunya*, de la qual ha estat també director durant gairebé dues dècades. El *Descobrir*, una revista mensual nascuda el 1997, és l'aparador geogràfic i sobretot turístic, dels territoris de parla catalana.

Albert González Farran

albert@somgarrigues.cat
[X @AlbertGFarran](https://twitter.com/AlbertGFarran)

Albert González – Què és el *Descobrir*? Una revista que promociona i publicita la riquesa natural i patrimonial del nostre país? O és més aviat un mitjà d'anàlisi crítica i periodística?

Joan Morales – Nosaltres ens sentim com una publicació de país. El nostre objecte és el territori, sobretot la seva gent i el seu patrimoni. En el fons, el que fem nosaltres és recomanar propostes perquè la gent les conegui. Però no tenim una perspectiva cent per cent turística.

A.G. – Ah, no?

J.M. – Moltes vegades els nostres reportatges tracten aspectes per tal de tenir un coneixement profund sobre un territori.

A.G. – Com el monogràfic que va fer el passat mes de juliol sobre el Delta de l'Ebre i la seva projecció distòpica.

J.M. – És veritat que l'aspecte més crític l'hem anat treballant amb els anys i, especialment, des de la pandèmia cap aquí. Ens vam convertir d'alguna manera en actors turístics a favor d'un model diferent del que és majoritari al nostre país.

A.G. – Com va néixer la vostra publicació?

J.M. – Jo diria que, des dels seus inicis, el *Descobrir* ja va ser pioner i va tenir una mirada nova, una mirada molt vinculada a entendre el viatge com una experiència cultural i, d'altra banda, també a defensar que no cal anar a l'altre cap del món per viure experiències inoblidables. Al nostre país tenim, segurament, dels millors llocs on podem viure experiències turístiques úniques.

A.G. – I sostenibles?

J.M. – Des del primer dia, al *Descobrir* ens hem mullat amb bona part del sector, per intentar que aquest gran transatlàntic, que és el turisme al nostre país, viri en un sentit que nosaltres creiem que avui en dia té tot el sentit en un context d'emergència climàtica, en un context de despoblament del món rural, en un context de pèrdua de bona part del patrimoni propi. I, per tant, aquest aspecte crític és un aspecte que nosaltres tractem amb una certa comoditat. Pensem en coses que poden ajudar a conscienciar la nostra comunitat i perquè la societat catalana en general perquè prengui consciència.

A.G. – I quan assumiu aquest paper periodístic crític, entenc que també rebeu pressions?

J.M. – Diria que no en rebem gaires, en el sentit que és un sector tan gran i que té unes dinàmi-

ques tan potents que moltes vegades ni el mateix sector pot controlar. Hi ha molts exemples, com l'èxit que Tossa de Mar té avui en dia entre els coreans. És una cosa que Tossa no ha buscat.

A.G. – Però algun poder d'influència tenen mitjans com el vostre, no?

J.M. – Tenim certa capacitat d'incidència en alguns elements o en alguns sectors del turisme que per a nosaltres són qualitatius. Hi ha experiències turístiques molt interessants i constructives, especialment en el món rural i els petits municipis. Amb aquesta gent, sí que ens sentim molt còmodes a l'hora de treballar per defensar un model turístic de país, que no sigui un model depredador, un model que pivoti sobre la quantitat, sobre les masses, sobre el benefici econòmic, sinó que també miri de quantificar moltes altres qüestions que, evidentment, tenen un impacte en el dia a dia de les poblacions i del país i del territori en general.

A.G. – Això justifica que molts cops aneu a presentar la revista allà d'on heu escrit els vostres reportatges.

J.M. – És un compromís amb el territori. Pensa que, de forma majoritària, molts dels continguts que fem al *Descobrir* estan escrits i fotografiats per professionals del mateix territori. Entenem que treballant amb ells ho fem des de la proximitat, des del coneixement, des de l'estima cap a allò que recomanem, cap a allò que expliquem. El *Descobrir* és una publicació de país i volem que el país hi quedi reflectit.

A.G. – La supervivència d'un mitjà sempre està vinculada a les xifres d'audiència? Elaboreu els vostres continguts en funció d'això?

J.M. – L'any passat vam fer una enquesta important a la nostra comunitat per saber què pensaven, quins continguts hi trobaven a faltar. D'idees en van sortir un munt. A més, la resposta que tenim a les xarxes o al web, que és molt més quantificable, ja et donen moltes pistes del que la gent demana. Tenim molt clar que ens cal satisfer aquestes necessitats, sempre que no entrin en contradicció amb els nostres principis.

A.G. – Qui llegeix el *Descobrir*?

J.M. – Majoritàriament són lectors urbans, de l'àrea metropolitana de Barcelona, però en tot cas són lectors que mostren un compromís, que mostren una proximitat, que mostren un desig, diguéssim, de contribuir en positiu cap a la gent del territori.

A.G. – Què és el que més preocupa els periodistes i els lectors sobre el món rural català, sobre el seu turisme?

J.M. – Hi ha una màxima, precisament del tu-

risme responsable, que jo l'utilitzo molt i que diu que un bon lloc per viure és un bon lloc per visitar. Sovint pensem en turisme, pensem en el sector, en els visitants, en la despesa que hi deixaran, en la desestacionalització... Són tots conceptes molt endogàmics de l'activitat turística i, per a mi, això és un error.

A.G. – Quin enfocament hi doneu, doncs?

J.M. – Tres quartes parts dels catalans viuen en entorns urbans, tot i que dues terceres parts dels municipis són rurals. Tenim unes taxes de despoblament lamentablement altes a les comarques rurals, on sofrem un abandonament encara ara progressiu de l'activitat agrària. Menys de l'1% de la població activa es dedica

"Defensem un model que no pivoti només sobre la quantitat, ni el benefici econòmic"

avui al sector primari i el turisme rural no es pot abstenir d'això.

A.G. – I precisament el turisme n'és la salvació?

J.M. – Nosaltres entenem que el turisme rural va néixer com un cert complement per a una activitat agrària que ja era preexistent. Aquest model ha anat a menys. Hi ha molts exemples superinteressants de gent que està fent coses al món rural, pensant en la comunitat, a aportar un benefici a l'entorn, pensant que gràcies a aquesta activitat es fixa la població, una activitat econòmica amb un sentit estratègic. També és veritat que en els últims anys hi ha hagut un cert procés d'elitització d'aquest turisme. Però això ja no és turisme rural, sinó turisme en un entorn rural.

A.G. – Quina és la diferència?

J.M. – El turisme d'elit significa sols traslladar un model que podria estar ben bé en una zona

costanera o una zona urbana.

A.G. – I això és dolent?

J.M. – Pot passar que al final aquest turisme no dialogui amb l'entorn i això, des del nostre punt de vista, no seria bo. El turisme ha de ser només una pota de la reactivació del món rural. Aquest ha de sobreviure i tornar-se a projectar en el conjunt del país per si mateix, sense dependre del turisme. Primer ve el sentit del territori, i després ve el sentit del turisme.

A.G. – Com es fa, això?

J.M. – Primer hem d'aconseguir que el món rural sigui un bon lloc per viure i això vol dir que no hem de pensar en turisme o, com a mínim, no hem de pensar només en turisme. El turisme és una conseqüència que tenim un bon lloc amb un paisatge cuidat, on es menja bé, amb un patrimoni interessant... Això és el que fa que pugui posteriorment haver-hi una oferta turística.

● Joan Morales, a la Casa Abacus de Barcelona, on actualment hi ha ubicada la redacció de la revista *Descobrir*.

QUIM MASFERRER I CABRA

Actor i presentador

“Amb El Foraster, els pobles són notícia pel bon rotllo”

Sant Feliu de Buixalleu, 1971. L'actor Quim Masferrer es va convertir l'any 2013 per primer cop en *El Foraster*, un personatge que ha visitat més de 120 pobles de Catalunya per explicar les seves històries i particularitats. Aquesta tardor arrenca la seva desena temporada, un programa televisiu amb un llarg recorregut que ha servit, en gran part, per descobrir el món rural.

Albert González – És ara el mateix *Foraster* que fa dotze anys? Ha evolucionat? Ha conservat l'essència?

Quim Masferrer – L'ha conservada, però també ha canviat.

A.G. – Com?

Q.M. – En Quim Masferrer té ara dotze anys més d'experiència. La vida l'ha curtit. I la veritat és que amb *El Foraster* també ha tingut aquesta evolució, per altre costat, natural. En els primers anys, buscàvem saber qui era el personatge. Encara érem molt tendres i, de mica en mica, es va anar curtint.

A.G. – I té encara futur?

Q.M. – *El Foraster*, que sembla ser que encara té recorregut, continuarà evolucionant. N'estic segur. La veritat és que és un projecte que està molt viu, perquè entrevistem persones, coneixem els llocs a través de la seva gent, i aquesta font és inescrutable. És un manantial que brolla constantment amb sorpreses, riures i emocions. Per tant, espero i desitjo que continuï evolucionant, sense perdre l'essència.

A.G. – Però no m'has dit en què ha evolucionat.

Q.M. – Molt senzill. Físicament, en Quim Masferrer té deu anys més. Això vol dir que ara es cansa el doble.

A.G. – Aquesta és una evolució òbvia. Alguna més?

Q.M. – Al començament era un programa en què anàvem a buscar molt l'humor i l'entreteniment. I després ens vam adonar que és tan interessant l'humor, com els moments emotius. *El Foraster* ha après, entre altres coses, a escoltar i a no tenir pressa.

A.G. – El canvi d'actitud del *Foraster* no és, més aviat, estratègic?

És a dir, no va ser que el vostre equip va adonar-se que li resultava més exitós ser amable als pobles, que no pas burleta? Recordo que, als inicis, alguns criticaven la seva sorna.

“El Foraster sempre rebrà crítiques al ser un programa amb molta audiència”

◆ L'actor Quim Masferrer, assegut en un pati de butaces del municipi de Pallejà, on va actuar aquest passat estiu.

Q.M. – *El Foraster* sempre tindrà crítiques. És un programa que té molta audiència. Ja només per una qüestió de percentatge, sofrirà sempre crítiques. I moltes vegades, aquestes crítiques no provenen dels pobles, sinó més aviat de la gent de ciutat.

A.G. – A què et refereixes?

Q.M. – La gent de ciutat m'ha arribat a dir que jo anava als pobles a riure'm d'ells. Només faltaria! La gent de poble ja se sap defensar ella soleta! Jo crec que l'acceptació que té *El Foraster* és molt més transversal del que sembla. Jo personalment, que soc de Sant Feliu de Buixalleu, trobo extraordinari que un poble petit sigui protagonista al prime time de TV3, de tot

un país, parlant de bon rotllo. *El Foraster* ha arribat a un 25% de share. Això vol dir que mig milió de catalans estan pendents de les històries de gent anònima d'un poble petit. Això és extraordinari.

A.G. – No hi ha cap altre focus mediàtic en el món rural?

Q.M. – Els pobles petits acostumem a ser notícia quan hi ha desgràcies, però amb *El Foraster* són notícia pel bon rotllo, per la gent, per la seva part entranyable, pel seu orgull.

A.G. – No faràs mai el programa a Sant Feliu de Buixalleu?

Q.M. – No puc. Ja no seria un foraster. No es

compliria la norma número u que posa el nom al programa. Em sap greu, perquè m'agradaria.

A.G. – Potser el dia abans de plegar...

Q.M. – De vegades ho comentem amb els membres de l'equip. Quan fem pluja d'idees, sempre apareix el meu poble i sempre queda a la recambra. Mira, seria un bon final que *El Foraster* es convertís per una vegada en amfitrió. Mai se sap.

A.G. – No s'albira aquest final?

Q.M. – De moment no. El dia que la gent deixi d'explicar-me històries, s'ha acabat el programa. El dia que jo me'n vagi a un poble i em comencin a tancar portes i finestres i ningú vulgui parlar amb mi, s'ha acabat el projecte.

A.G. – Un actor de Barcelona o nascut en una ciutat gran podria ser també *El Foraster*?

Q.M. – Seria diferent, però crec que sí.

A.G. – La gent encaixaria també les seves bromes?

Q.M. – Depèn com sigui aquesta persona. Un consell que em va donar el meu pare quan li vaig explicar la idea original del programa és que anés als pobles amb ganes d'aprendre, no d'ensenyar. Aquest és un dels consells que més he seguit, i això que no ve d'algué que es dedica al món de l'audiovisual, sinó d'un pagès. *El Foraster* ha de ser curiós, un temerari, però respectuós. Si aquesta norma es compleix, *El Foraster* pot ser de Barcelona o de Nova York, tant dona. Segurament hi hauria tants models de *Forasters* o *Forasteres* com forasters i forasteres pugui haver-hi.

A.G. – Un projecte comunicatiu ben obert, doncs.

Q.M. – Jo crec que no hi ha cap condicionant per presentar aquest programa. En el meu cas, és algú d'un poble, algú del món rural que visita aquests països petits i, la veritat, és que conec molt bé com s'organitzen.

A.G. – En Joan Reig, el bateria dels Pets, em va dir una vegada que Barcelona és una capital monstruosa per a un país tan petit. Hi estàs d'acord? Catalunya està demogràficament mal feta?

Q.M. – És evident que tenim la gran concentració de població a Barcelona, a l'àrea metropolitana i el Baix Llobregat. Però penso que no només passa aquí.

A.G. – Això no vol dir que estigui bé.

Q.M. – A Catalunya, quan hi ha eleccions, el pes dels vots als pobles petits és diferent que els de la ciutat. Sí que és cert que dels vuit milions que som, a l'àrea metropolitana se'n concentra la meitat. Però no ho qualificaria de monstruós. En

el fons, Barcelona no deixa de ser un poble petit en gran.

A.G. – Els pobles no s'estan buidant?

Q.M. – Ara vivim un moment d'oportunitat. El món rural català ha patit un gran despoblament per motius econòmics però, sobretot des del Covid, hem anat veient una recuperació. Hi ha gent que s'ha adonat que ja pot gaudir del privilegi d'estar en contacte amb la natura, d'aquesta cosa tan intensa de les comunitats petites, sense haver de renunciar a cap aspiració professional.

A.G. – Una obertura a un món rural més global?

Q.M. – Josep Pla deia que, a partir del localisme, aconseguim fets universals. En el fons, un poble petit no deixa de ser una ciutat en petit, o una ciutat no deixa de ser un poble en gran. Perquè, qui omple els pobles i les ciutats és la gent, són les persones. I et puc assegurar que totes les persones, siguin on siguin, els preocupa el mateix que a tu i a mi. La salut, l'amor, la feina, els diners... Les diferències són de matisos, que resulten inabastables.

A.G. – Matisos que serveixen per explicar històries.

Q.M. – Jo he entrevistat un munt de persones i els matisos de com ens agafem les mateixes coses suposen un ventall que no te l'acabes mai. Per això *El Foraster* sempre és diferent, tot i tenir el mateix format.

A.G. – El Foraster ha servit també d'aparador. Molts turistes et segueixen.

Q.M. – No estava previst de fer un programa que servís per promocionar turísticament els pobles petits. En cap moment es va pensar això, però en canvi ha estat així. I és de les coses que n'estic més content.

A.G. – Fes-me una diagnosi final del món rural català?

Q.M. – No sé si me'n sortiré de fer una bona anàlisi. El que et puc dir és que les petites comunitats tenen un encant especial. Hi passen coses molt grans, perquè la seva singularitat fa que es visqui tot de forma molt més intensa. L'amistat, la solidaritat, l'enveja, fins i tot l'odi són molt grans. I *El Foraster* viu aquesta força.

"El món rural ha patit el despoblament, però des de la pandèmia hem vist recuperació"

"Als pobles, els fets es viuen amb molta més intensitat que a les grans ciutats"

MARTA ROMAGOSA I LÓPEZ

Periodista

“La informació de proximitat és difícil d’aconseguir, però està més reconeguda”

Cornellà del Llobregat, 1967. És una de les periodistes catalanes no sols més reconegudes, sinó també respectades. Vinculada a Catalunya Ràdio des de 1991, ha passat per nombrosos programes, gairebé tots vinculats a la informació i, especialment, a la informació del nostre país. L’última etapa, una que es tanca ara després de sis anys, ha estat amb *Catalunya al Dia*, un programa diari de l’actualitat local i comarcal.

◆ Marta Romagosa als estudis de Catalunya Ràdio.

Albert González – Quina diferència hi ha entre el periodisme de proximitat i el d’àmbit nacional o internacional?

Marta Romagosa – D’entrada, diré que el periodisme de proximitat el trobes a ben pocs llocs.

A.G. – De debò?

M.R. – Tenim una oferta desmesurada d’informació política i internacional. Qualsevol cosa que passa a l’altra punta del món la saps immediatament a través de les xarxes socials, tant la que és veritat com la que no ho és. En canvi, tot allò que passa vora de casa, de qualsevol poble, carrer, ciutat, entitat... és molt més difícil trobar. Per tant, aquest periodisme és el que s’ha de treballar més.

A.G. – És realment el que interessa?

M.R. – Després de tots aquests anys treballant a *Catalunya al Dia*, és de les coses que més interessen. No les tens a tot arreu, el periodista

◆ La locutora s'estrena ara al popular programa 'La Nit dels Ignorants'. FOTO: Catalunya Ràdio.

les ha d'anar a buscar i les ha de fer atractives perquè l'oient, el lector o l'espectador les acabi comprant. Si al periodista no se li ocorren històries, no surten enlloc.

A.G. – El periodisme de proximitat és més dur?

M.R. – És una informació que costa més d'aconseguir, però després és molt més reconeguda. A la informació local hi ha més històries personals. Per això m'agrada dir-ne informació de quilòmetre zero. És un concepte que vam fer servir a l'inici del *Catalunya al dia* i trobo que està molt ben trobat. Hi ha l'aliment de quilòmetre zero, però també hi ha la informació de quilòmetre zero.

A.G. – Entesos. Però quina és la diferència amb la informació més global?

M.R. – La informació de proximitat no viu, com la global, de la rèplica i la contrarèplica, de la declaració i la contradecaració. Per sort. El periodista s'ho ha de currar més, fer interessant una informació que va d'una història personal, d'un moviment social, d'un lloc concret...

A.G. – Hi ha algun punt de convergència entre

ambdues informacions? Entenc que la informació global afecta també la local, no?

M.R. – Afecta, sí, però novament el periodista ha d'anar a buscar el què i com afecta. Ha d'anar sobre el terreny, posar la lupa, posar el focus en qualsevol canvi, saber què diu la gent, què implica, com ho veuen uns i com ho veuen els altres d'aquell territori concret, aquí és on hi ha aquesta informació de quilòmetre zero, que l'altra no donarà mai perquè es queda només en l'àmbit general d'allò que canvia políticament o socialment.

A.G. – Entre els molts reconeixements que has rebut, hi ha el premi Pica d'Estats que vas recollir l'any passat per una cobertura de les falles de Durro a la Vall de Boí. Vas trepitjar territori. És aquest l'argument principal que justifica la concessió del premi?

M.R. – Els canals d'informació generalista poden parlar de les falles del Pirineu, però com una cosa al final d'un informatiu, com un fet

"Al periodisme local hi ha més històries personals que s'han de saber vendre bé"

anecdòtic. Nosaltres hi vam anar a fer un programa especial d'una hora. Tot el poble s'hi va bolcar. Vam parlar amb la gent, amb gent molt jove, que s'emocionava parlant de les falles. Si no ets sobre el terreny, aquesta emoció no la pots copsar. Aquell programa va ser com de veritat.

A.G. – Una pregunta una mica enverinada: quina diferència hi ha entre periodisme informatiu pur i dur i una peça promocional? Com ho podem fer per informar sobre un territori, una festa o una tradició sense caure en la publicitat?

M.R. – Si et quedes només amb l'anunci que fa un ajuntament, en què ben organitzat que està, que xulo que és tot, quan tot sembla una meravella, és quan es pot caure més en una promoció. Però quan vas a l'arrel, quan vas a la història d'allò i parles de les coses bones, però també d'algunes dolentes, quan busques totes les cares d'aquell fet, aleshores fas informació.

A.G. – Així doncs ens trobem el cap del carrer, que és el fet de trepitjar terreny.

M.R. – Exacte.

A.G. – La gent continuarà escoltant ràdio, o ja tenim la batalla perduda amb TikTok i la resta de plataformes socials?

M.R. – Ai, aquesta és la pregunta del milió. Vull pensar que ara tenim, no una crisi, sinó allò que en anglès diuen *Digital First*: la gent sol arribar primer a les coses a través del camp digital. Però després hi ha coses que no te les pot donar una xarxa social.

A.G. – Ah, no?

M.R. – Tu no pots escoltar una entrevista interessant, llarga, en profunditat, a través d'un TikTok, perquè les coses duren el que duren.

A.G. – Les xarxes donen informació amb més immediatesa.

M.R. – Moltes persones tenen aquella necessitat de sortir de casa, dutxat, esmorzat i, si pot ser, informat. Està molt bé que la xarxa social et doni l'enllaç principal de dir "ha passat això, pam!". La xarxa t'ho explica, però t'ho explica

d'una manera curta. Després, ves a buscar-ho. Torna a casa i posa la ràdio; torna a casa i posa la tele, perquè és on t'ho explicaran d'una altra manera.

A.G. – Però els mitjans tradicionals s'han apuntat també al carro digital.

M.R. – Aquests mitjans tendeixen a tenir una finestra en aquestes xarxes socials, perquè si no la tens, perds la batalla i no t'arriba l'audiència. Si tota aquesta gent jove que ara no escolta la ràdio rep els *reels* d'Instagram, el dia de demà (que no falta tant) acabarà tornant a escoltar la ràdio. Soc positiva. Així com la tele no va matar la ràdio, jo crec que la ràdio encara perviurà, té molta corda.

A.G. – De fet, la ràdio es va reivindicar en la gran apagada.

M.R. – Aquell dia es va demostrar. Tinc una imatge al cap que em va posar els pèls de punta. La gent venia als estudis de Catalunya Ràdio a preguntar què estava passant i vam acabar posant dos altaveus fora al carrer. La Guàrdia Urbana ens va ajudar, perquè la gent venia, seia a terra, escoltava la ràdio davant dels estudis, perquè no sabia què estava passant. Ningú pel carrer estava mirant el mòbil. La gent estava amb els transistors a l'orella!

A.G. – Això lliga amb el fet que la ràdio té una funció social, no?

M.R. – Totalment, jo crec que és un servei públic. Encara que sigui una ràdio pública o una ràdio privada, perquè quan passen coses grosses, ets més essencial que mai. La gran nevada de l'any 2010, les accions terroristes de Barcelona i Cambrils, els aiguats, els incendis de l'Ebre... la gent busca la informació i busca la necessitat de saber coses, i acaba posant la ràdio. Ho pots fer amb TikTok, però potser és informació inventada.

A.G. – No hi ha informació falsa a la ràdio?

M.R. – La ràdio és de veritat. Si et truca algú i et diu que està al lloc dels fets, és cert. Ningú truca a la ràdio per inventar-se una cosa. En canvi, sí que pots inventar-te una història, filmar-la i penjar-la com si fos real.

Pots escoltar les entrevistes a aquests tres comunicadors escanejant aquest codi QR amb el teu telèfon.

SOMRURALS
P Ò D C A S T

Tastos gastronòmics, un turisme amb bon gust

En els últims anys, s'ha popularitzat l'oferta de degustacions per atraure un públic interessat principalment en la gastronomia. Aliments de tot tipus, des de formatges a embotits, passant per tota mena de begudes, són un reclam fàcil. Però altres com el vi, el cava, els licors i l'oli d'oliva verge extra s'han especialitzat tant que pretenen formar prou els participants perquè aprenguin a valorar la qualitat dels productes locals.

ALBERT GONZÁLEZ FARRAN • Text i fotos

L'enoturisme és el terme més conegut que vincula el turisme amb la gastronomia. En aquest cas, al sector del vi. Es tracta d'anar a una regió vinícola amb la mera intenció d'entendre millor la seva collita, els seus cellers, les varietats de raïm amb què fan el vi, els seus processos i el seu passat. Aquest fet ha estat marcat per l'augment del turisme gastronòmic, l'interès constant per la producció artesana i la voluntat de trobar vivències cada vegada més úniques i íntimes. **Abans era suficient visitar monuments, però ara els promotors turístics proposen viure-ho amb més intensitat i els tastos formen part de l'eix central.** És una pràctica que consisteix a tastar i analitzar diversos vins amb la intenció de valorar-ne les propietats sensorials, com l'olor, el gust, el to i la consistència. És un moment que ens deixa explorar la riquesa i varietat dels vins,

així com aprendre a valorar els seus detalls i atributs exclusius.

El sentit del tast de vins va molt més enllà del seu consum. És un art que demana atenció, dedicació i exercici dels sentits. Els especialistes en tast de vins aconsegueixen millorar les

destreses sensorials per reconèixer les olors i gustos que hi ha en cada copa, a més de copsar l'origen i les propietats dels vins.

Tots els cellers, qui més qui menys, tenen en la

seua carta d'ofertes enoturístiques aquest tipus d'experiència gustativa. Però de forma col·lectiva, a la demarcació de Lleida és ja coneguda des de fa anys la Ruta del Vi. Està impulsada per un organisme autònom que uneix les iniciatives dels sectors públic amb el privat per promoció i potenciar el turisme enològic sosteni-

◆ Un enòleg conversant amb els participants d'un tast al celler de Tomàs Cusiné. FOTO: La Bodega

Els tastos de vins van més enllà del gaudi i demanen atenció i l'exercici dels sentits

ble i de qualitat a les terres de Lleida. Reuneix ajuntaments, consells comarcals, associacions, oficines de turisme, cellers, restaurants, establiments temàtics i allotjaments turístics que formen una atractiva i diversa oferta turística estretament vinculada al món del vi, sobretot a la DO Costers del Segre.

L'actual presidenta de la Ruta del Vi és Montse Guardiola, responsable del restaurant Celler del Roser del carrer Cavallers de Lleida. Va

substituir Tomàs Cusiné el maig de 2023 i, des d'aleshores, assumeix la responsabilitat de promoure el potencial turístic de cellers, restaurants, allotjaments, enotèques i altres elements culturals. "Som una associació consolidada, una ruta amb un pes, que dona opcions molt clares, ofertes d'experiències que abans no existien, que s'han assolit en un camí que no s'acaba mai, perquè sempre es pot anar desenvolupant", argumenta Guardiola. Una de les darreres iniciatives és el projecte *Enruta't*, una proposta de maridatge de receptes de catorze restaurants amb catorze vins de la DO. "Cada parada d'aquesta ruta és una proposta única, on la cuina i el vi es troben per harmonitzar sabors, aromes i territori", expliquen fonts de l'entitat.

Guardiola reconeix que, tot i la gran diversitat de turistes que tasten els vins dels seus cellers i participen en les experiències gastronòmiques, la majoria són parelles o grups d'amics, d'entre 40 i 65 anys d'edat, "un públic adult que ja ha fet prèviament una introducció al vi i que ha arribat a

un moment que li interessa saber-ne una mica més", diu la presidenta.

En qualsevol cas, la ruta de tastos de vins lleidatans busca que el turista tingui una experiència més enllà del celler. "Volem complementar-l'hi amb algunes activitats dels mateixos cellers o d'entitats que estan al voltant", explica Guardiola.

L'oferta de tastos ha anat guanyant amb professionalitat i sofisticació. La competència turística obliga a ser creatius i a anar més enllà del simple tast. Es tracta d'una iniciativa que, tot i ser antiga, encara és actual, però necessita una renovació constant. Un dels pioners en aquest àmbit a la demarcació és La Bodega de les Borges Blanques. L'empresària local Anna Farré va ser qui, agafant el negoci ara fa dotze anys, va voler dinamitzar la venda de vins del territori amb l'organització de tastos dins les seves mateixes instal·lacions. Els propietaris de La Bodega van ser dels primers a entendre la importància d'una bona entesa amb els productors, que van acollir la idea amb entusiasme i van assumir la conducció d'aquests tastos amb els seus enòlegs i sommeliers. "Vam entendre que no sols es tractava de vendre vi, sinó de crear-ne cultura", defensa Farré, que considera que l'interès turístic per aquesta mena de degustacions ha crescut. "En moltes ocasions hem hagut de repetir la iniciativa perquè moltes persones es quedaven fora", explica.

El cicle de tastos a la capital de les Garrigues s'organitza dos cops l'any. Un just després de la verema, entre octubre i novembre, quan els cellers promouen els seus

La Bodega de les Borges va ser una pionera a coordinar tastos entre els cellers

◆ Una imatge promocional de la Ruta del Vi. FOTO: Gilbert Bages

◆ Una sessió de tast d'olis al Centre de la Cultura de l'Oli de Catalunya, a la Granadella.

nous vins, i poc després de la Fira de l'Oli de les Borges, moment en què els cellers de la comarca arrenquen amb les seves propostes.

L'organització del festival Vi6 des de fa deu anys a la capital de les Garrigues i del Tastavins a Juneda des de fa cinc són dues proves que la cultura del tast està més de moda que mai.

Tastos "perquè no ens enganyin"

Les degustacions han fet que els turistes entenguin millor el vi. I no només això. S'ha originat un costum que s'ha estès a altres begudes com el cava i, sobretot, els licors. Molts obradors de

Ponent, com el de la cooperativa Tres Cadires d'Arbeca o Elixirs de Ponent a Almacelles, organitzen de tant en tant aquest tipus de sessions. Tot i que aquestes begudes permeten la desinhibició del turista gràcies al seu component alcohòlic, diferents tastos gastronòmics aporten altres plaers al paladar. I encara més. Els tastos d'oli d'oliva verge extra han permès revaloritzar un producte que es reivindica com l'excel·lència local més saludable per a la cuina.

El Centre de la Cultura de l'Oli de Catalunya (CCOC), ubicat a la Granadella, organitza des del seu naixement (ara fa onze anys) tastos turístics

◆ Un dels objectius dels tastos d'oli és formar millor el consumidor.

a demanda en què, a més d'entendre les diferències entre un bon oli d'oliva verge extra i un altre de refinat, els participants visiten un museu amb maquinària del segle passat. **L'any passat, els tastos del centre van acollir més de mig miler de participants. La majoria han vingut del territori català, principalment de les demarcacions de Lleida i Barcelona, amb algunes visites esporàdiques procedents de França.**

"Aquesta activitat dinamitza el turisme, ja que els participants aprofiten per comprar en establiments de proximitat, menjar als restaurants i visitar altres indrets interessants", expliquen

fonts del CCOC, que compta també amb un Club de Tast (que convoca mensualment pàgessos, productors i persones vinculades al sector perquè millorin les seves tècniques del tast), així com cursos de cuina i tallers. "Ens serveix per crear xarxa i generar altres activitats", asseguren fonts internes.

"A partir d'aquests tastos, ara sabem una mica més i no ens enganyaran tant als supermercats", argumenta Magda Vilalta, filla de la Granadella i resident a l'àrea metropolitana, que, de tant en tant, porta amistats al CCOC perquè coneguin l'oli amb què es va criar.

project
enginyeria + arquitectura

memòries Next Generation EU
legalització solar fotovoltaica
certificats energètics
inspeccions d'edificis ITES
cèdules d'habitabilitat
obres menors
rehabilitacions
projectes d'instal·lacions
activitats industrials
obertura de botigues
magatzems i naus

c. paer casanovas, 40 bx, 25008 Lleida _ 973243816 _
www.projectlleida.com

Nou INSTER.

Vencedor del Cotxe Elèctric Mundial.

Carregador inclòs. Des de

14.980 €

T'avancem el Pla MOVES III

함께 할래요?

El nou Hyundai INSTER 100% elèctric combina l'essència coreana amb la flexibilitat que necessites en el teu dia a dia. Experimenta la versatilitat de la seva grandària ajustant els seients posteriors i augmenta tot l'espai extra que necessitis. Amb una autonomia líder en el seu segment de 518km en ciutat*, també podràs allargar el teu viatge, sigui quina sigui la teva propera destinació gràcies a la seva càrrega ràpida de 100km en 12 minuts. Comença ja a viure increïbles experiències i descobreix més a Hyundai.es. I tu, are you in?

Control Motor Serveis Automobilitics
Avenida de les Garrigues, 68. L

Gama INSTER: Emissions CO₂ combinades (gr/km): 0 durante l'ús. Consum elèctric (Wh/km): 143 (bateria 42 kWh) – 151 (bateria 49 kWh). Autonomia en ús combinat (km): 327 (bateria 42 kWh) – 370 (bateria 49kWh 15"). Autonomia a ciutat (km): 473 (bateria 42 kWh) – 518 (bateria 49kWh 15"). Valors de consums i emissions obtinguts segons el nou cicle d'homologació WLTP.

(*Autonomia oficial conforme al nou Cicle de Conducció WLTP. L'autonomia real estarà condicionada per l'estil de conducció, les condicions climàtiques, l'estat de la carretera i la utilització de l'aire condicionat o calefacció). Model de les imatges: Nou Hyundai INSTER. PVPR en península i per a INSTER 97CV 42KWH MAXX (14.980€). Incl. IVA, transport, impost matriculació, descompte promocional, aportació de concessionari, descompte Pla CAE subjecte a lliurament d'un vehicle de combustió per desballestar i programa MOVES III del Govern, consulta totes les condicions del programa MOVES III a www.idea.es. No inclou les despeses associades a finançament (Comissions, interessos o programes d'assegurança) que es poden consultar a www.hyundai.es. Oferta aplicable per a clients particulars que financin, amb el producte Hyundai Finançament Flexible a través de Banco Cetelem S.A.U un import mínim de 10.000€ a un termini mínim de 36 mesos i una permanència mínima de 36 mesos. Finançament subjecte a estudi i aprovació de l'entitat financiera. PVPR per a clientes que no financin 15.980. Oferta vàlida fins al 30/09/2025. Termini previst d'instal·lació de 14 dies laborables des que el concessionari registra de la sol·licitud a Iberdrola Clientes, sempre que no sorgeixin motius aliens a Iberdrola Clientes (nou punt de subministrament, retard imputable a cliente, etc.). Consulteu-ne les condicions específiques al concessionari. Més informació a la xarxa de concessionaris Hyundai o a hyundai.es

PRODUCCIONS AGRÍCOLES SEGRE SL

de la família

MIARNAU CONEJOS

Convida a la restauració i cuina casolana al tast i fruit de

VOSTROLI

Produït a la Masada Miarnau, cruïlla entre trèmens d'Aitona-Llardecans-Sarroca-Seròs.

Plantació clàssica de 25 anys, exclusivament d'arbequina.

Regada amb aigües del sector 13 del Segarra-Garrigues.

Sobre terres verges.

Exempta de contaminació ambiental.

Recol·lectada a mà.

Olives espremudes al dia a la Cooperativa de la Granadella.

Maduracions controlades i equilibrades.

Des de primers de Novembre poden fruit de l'oli natural:

Verd,

Integral del raig,

Reposat

Per a més informació i comandes a botigues de proximitat i a

PRODUCCIONS AGRÍCOLES SEGRE SL

PRODUCCIONS AGRÍCOLES SEGRE

www.miarnau.cat

973 796 081 · 617 438 903

Pl. Castell 5, Torres de Segre (Lleida)
info@miarnau.cat

ESCALFAMENT ECOLÒGIC

619 010 160

Ctra. de Lleida, s/n
25141 Torregrossa (Lleida)

info@biomassacotrans.cat

biomassacotrans.cat

Botiga a MOLLERUSSA C. Domènec Cardenal, 38

aritmós

Aritmos, 40 anys sembrant innovació i tecnologia per fer créixer el teu negoci!

Partner Platinum de SAGE, líder en ERP i solucions tecnològiques especialitzades per a la gestió d'empreses del sector agroalimentari.

Pol. Ind. Activa Park, C/ Tèrmens, 8, 25190 Lleida / +34 973 188 300 / www.aritmos.com / info@aritmos.com

urgasashop.com

Descobreix la carn de guatlla

Producte de Lleida, fet al costat de casa

Anuncia't a **SOMRURALS**

Tiratge trimestral de 10.000 exemplars, 4 edicions l'any.
Les Garrigues, el Segrià, el Pla d'Urgell i el Baix Cinca.

Associació Cultural Garriguenca de Comunicacions
Carrer nou, 2 25400 LES BORGES BLANQUES · 973 14 24 20 · www.somgarrigues.cat

Tarifes 2025

Estiuejants amb arrels locals

L'anomenat turisme de retorn i de segona residència abraça les visites d'aquelles persones amb vincles amb els pobles però que viuen fora la major part de l'any. L'estiu i les festes majors, igual que altres festivitats com Nadal o la Setmana Santa, són propicis per a que els municipis creixin gràcies als veïns de temporada. Tot i que no hi ha dades globals, hi ha alguns indicadors de l'activitat.

XAVIER FRANCH SAS · Redacció

«Quan vas arribar? Fins quan us quedeu?» Qui no ha dit o ha entomat alguna d'aquestes preguntes? Si viviu en un poble, potser les heu dirigit als veïns que resideixen fora, però que passen els caps de setmana, els festius i part de les vacances al municipi d'on és originària la família. Si viviu a una ciutat, potser n'heu sigut destinataris. En alguns casos, poden anar acompanyades d'altres apel·latius, com "els de Barcelona", els "francesos" o d'altres que remetin a la vostra història familiar i el lloc què habiteu actualment.

L'èxode rural del segle XX, i especialment de la segona meitat del segle, va buidar molts pobles i va crear una diàspora ponentina que, quan va poder, va continuar vinculada a les arrels. Les problemàtiques agràries, la Guerra Civil Espanyola i la dura postguerra, la industrialització de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i més recentment els estudis superiors i algunes feines especialitzades, entre d'altres, van portar i porten individus i famílies senceres a marxar. Les dades d'aquella migració i de l'actual turisme de retorn i de segona residència no s'han estudiat globalment. **Tot i això, el nombre de segones residències, els pics**

de consum, de brossa i d'ús d'alguns serveis són indicadors d'una realitat viva. I la plaça i les piscines són dos llocs on es fa patent l'arribada dels veïns de temporada. Els municipis

més petits poden arribar a doblar el nombre d'habitants a l'estiu.

Avui, aquests retorns estivals són un element de dinamisme, a la vegada que un fet íntim i propi, lligat a cada casa i circumstància. A continuació, us presentem quatre cares d'aquest fenomen polièdric i plenament rural, que mostren diferents formes de ser i sentir els pobles, fins i tot des de la distància.

Ricard Farré Martí

La Granadella, 1977

Investigador

Resident a Lovaina (Bèlgica)

Lovaina, Tervuursestraat número 10. Prop del centre històric d'aquesta ciutat universitària belga es troba Lo Rebost, una petita botiga d'especialitat amb oli de la Granadella, vins de la DO Costers del Segre i altres productes de la terra i de l'estat. Biòleg especialitzat en malalties gastrointestinals, **Ricard Farré va plantar la llavor del negoci per la "impotència de no trobar cap oli una mica bo quan anava al súper"**. Primer, volia fer d'enllaç entre la cooperativa del poble i algun comerç local. Finalment, va decidir aprofitar els viatges que feia a casa per carregar ell mateix les garrafes de verge extra i altres aliments que podia oferir. Els amics i companys de feina, el boca-orella i l'interès creixent per la dieta mediterrània van anar-li ampliant la clientela. La demanda va créixer i va passar a enviar minipalets i palets, a habilitar un lloc web i, finalment, a obrir el xou-room on també fa tastos d'olis i

L'èxode rural del s. XX va buidar pobles, però part de la diàspora ha seguit tornant-hi

◆ Ricard Farré a la botiga Lo Reboast que té a Lovaina.

vins i on difon els sabors del nostre país. Inquiet com és, quan torna a la Granadella amb la seva parella i els seus fills catalanobelgues, aprofita per estar en família, retrobar amics, fer petits arranjaments a la casa del poble i, si queda temps, fer alguna visita a proveïdors i conèixer productes nous. **La canalla, explica, és assídua al casal d'estiu. Són enamorats de la piscina i de la plaça i fanàtics "del dinar de la padrina, clar, que els fa coses a les que no estan acostumats", com els caragols o els canelons.** A poc a poc, ha "mediterranyitzat" la família de la dona, que ara ja cuina amb oli i no amb mantega, però reconeix que després de 22 anys, ell ha adoptat poques coses dels belgues a nivell culinari. "No en trobaria res a faltar, potser alguna cervesa de tant en tant". El futur? Qui sap! Continuarà venint i espera que els fills també ho facin quan siguin grans. Un d'ells, aficionat al futbol, somia fitxar pel Barça. "Si fos per mi, et podrien fitxar la setmana que ve", hi bromeja. Mentrestant, l'oli fa de fil d'or que el connecta amb l'origen.

Amb quina persona associes la Granadella?

Amb la mare. Ella sempre ha estat aquí, i en aquest moment encara hi és. El meu germà va marxar a viure fora, i jo també. I pels nens, també ho és ella. Venim aquí per la padrina.

Quin és l'espai que més freqüentes o és més especial per a tu?

A nivell familiar, la piscina, segur. Els fills hi van amb el casal, hi van a la tarda i s'hi estan hores. Els encanta. Després, la plaça.

Quan tornaràs a visitar la Granadella?

Per Nadal. Venim tres cops a l'any: per Nadal, per Setmana Santa i a l'estiu. Abans, havíem menjat la Mona a l'estiu. Ara, l'avancem una setmana perquè quadri el calendari.

Al principi, aprofitava els viatges al poble per carregar oli per ell i pels seus coneguts

Isa Palacio Fernández

Saidí, 1981

Professora de Secundària

Resident a Gurb (Osona)

Q

uan arriba el bon temps i moltes famílies d'Osona emprenden el camí de la platja, la família Casas-Palacio dona l'esquena a la Costa Bra-

va i de Gurb s'encamina cap a l'interior. Isa Palacio és de Saidí i per ella l'estiu és un dels millors moments per tornar al Baix Cinca. De poble a poble. Després d'estudiar a Lleida, d'haver treballat al Vallès Occidental i d'haver residit durant cinc anys a Dallas (Texas), on van néixer les seves filles bessones, es van instal·lar al poble del seu company. En l'inici de la relació, tots dos ja havien coincidit en el rebuig per les grans

Tant Palacio com el seu company van tenir clar el rebuig per les grans ciutats

ciutats. Ara, tot i ser a l'altra banda de Catalunya, troba paral·lelismes entre Saidí i Gurb: boires i fred a l'hivern; calor intensa a l'estiu; i un sector agroindustrial rellevant. En canvi, el poble concentrat al voltant d'una plaça, d'on ve ella, es contraposa al rural dispers, escam-pat de masies, d'Osona. Aquí, té clar que prefereix la proximitat i la comunitat que es crea al carrer i a les festes. "Jo estava acostumada a veure les festes d'aquí, de tot el Baix Cinca. Allí és diferent. És com si n'estiguessin aprenent", diu jocosa, tot i que també és testimoni de com estan començant a guanyar pes algunes celebracions locals osonenques. Tant la parella com les filles aprecien Saidí. Ell, per poder sortir a comprar caminant. Elles, per la lliber-

tat que hi intueixen, tot i que encara són una mica massa petites per anar soles. En aquests viatges, de veure els padrins i cosins, de jugar amb els amics del poble, l'Isa els mostra tradicions locals i de Ponent. Potser alguna d'elles acabarà d'aquí a uns anys encarnant el paper de pubilla dins la festivitat dels Mozos i Mozas del poble. Mentrestant, veu en la canalla la transició entre els dos mons, entre el seu Saidí natal i el Gurb adoptiu. Una de les manifestacions és el català central amb trets franjolins. Aquests augmenten com més llargues són les estades. Així, a l'inici del curs, alguns mestres i companys se sorprenden del català "estrany" que els senten.

Amb quina persona associes Saidí?

No ho puc associar a una única persona. Són tots els companys que encara hi viuen i tot el que saben sobre Saidí, la seva història, la nostra forma de parlar...

Quin és l'espai que més freqüentes o és més especial per a tu?

Venim molt a les piscines. Però també m'agraden molt la serra de Sant Anton i el Tossal Redó.

Quan tornaràs a visitar Saidí?

No ho tenim programat, però suposo que cap a mitjans de setembre, quan ja hagi començat el curs.

◆ Isa Palacio, amb la petita de les seves filles, a les piscines de Saidí. FOTO: X.F.

◆ Fotograma de 'Casa Reynal, amb Laia Manresa escoltant la seva mare.

Laia Manresa Casals

Barcelona, 1973

Guionista i directora de documentals

Resident a l'Empordà

La guionista i directora de cinema Laia Manresa va produir el 2023 el documental Casa Reynal dedicat a la vida de la seva padrina Montserrat Reynal, originària de Bellvís, i a revisitar i reflexionar sobre les vicissituds de la seva família materna en aquest poble del Pla d'Urgell i a Barcelona. **El projecte personalíssim de Manresa volia, en part, explorar un accident de la història familiar que sentia que l'havia marcat des de ben petita i va causar un procés que a la vegada va ser "alliberador i sanador" per a ella i per tot el seu entorn.** L'estructura del film ens mostra el procés de buidar i de tancar la casa dels padrins, allí on havia succeït bona part d'aquesta història, l'espai mític que custodiava el llegat dels Reynal. "Vam ser molt de vida familiar. La casa incloïa també l'extensió del carrer" on sortien els padrins i els veïns a prendre la fresca. Tot i així, sent que ni ella ni els germans van acabar d'encaixar entre els nens i nenes de la seva edat del poble. Eren "els de Barcelona", una etiqueta que li pesava i que sentia que l'expulsava, com també ho feia la sorpresa que a la capital despertava el seu accent i origen lleidatà. Un malestar per viure entre dos pols i, al mateix temps, per no acabar de formar part de cap dels dos al cent per cent, segons la mirada externa. La revisió i el reconeixement d'aquestes vides i memòries li ha permès a ella i a la família guardar ben endins

el batec de Cal Reynal, malgrat deixar l'edifici. **L'elaboració del documental, també l'ha portat a fer un canvi en el seu discurs, explica.** Si abans deia "la meua família és de Bellvís", i potser en certa manera se'n desmarcava perquè ella se sentia més de Barcelona, i a cavall entre aquestes dues realitats, "ara el que dic és que nosaltres venim del Pla d'Urgell. Per mi aquest és el gran canvi en el meu relat. Jo no soc turista al Pla d'Urgell, jo vinc d'aquí. No hi visc, no hi he viscut mai i segurament no hi viuré mai. Però jo vinc del Pla d'Urgell, i soc del Pla d'Urgell".

Amb quina persona associes Bellvís?

Per a mi Bellvís és la padrina, però també la tieta Lola, perquè durant molts anys va ser la que hi va viure. I, després, la gent del carrer: la Carme del Vaquer... Aquesta gent són Bellvís, per a mi.

Quin és l'espai que més freqüentes o és més especial per a tu?

La casa Reynal i el carrer de davant, i també algunes botigues del poble. A més, tinc molt record de les postes de sol. Anar fins a l'ermita del Miracle amb el sol ponent-se forma part del meu paisatge interior.

Quan tornaràs a visitar Bellvís?

Aquest estiu hi he tornat a passar per un assumpte vinculat a la casa. I potser més endavant, per alguna altra projecció.

Casa Reynal mostra el procés de buidar i tancar la casa dels padrins, a Bellvís

Mariona Peiretó Teixiné

Vilanova de Segrià, 1991

Guionista i directora de documentals

Resident a Amsterdam (Països Baixos)

"Sempre deia: tornaré, tornaré, tornaré". Serà a causa de la persistència de les idees, a l'impacte social de la pandèmia, al cansament que causa un clima fred i plujós, a un canvi generacional que cada cop valora més la qualitat de vida als pobles, o a una combinació de tot plegat... Segui el que sigui, Mariona Peiretó ha decidit tornar a Vilanova de Segrià després d'onze anys vivint a Amsterdam. **Com tants altres joves, va fer cap a l'estranger per completar els seus estudis superiors i davant d'un context socioeconòmic que intuïa difícil a casa nostra.** Durant l'estada als Països Baixos, baixava un cop al mes, si podia. Era el seu "moment de recàrrega" i no "volia perdre el lli-

gam, perquè sempre necessites els teus orígens i mantenir-te arrelat". "Anar a fora" diu "et pot desconnectar molt i fer veure una realitat que no és del tot completa". Tot i els viatges a casa, ja feia temps que havia deixat de pensar en un retorn proper. Fins a la remogu-

da de la Covid-19. Llavors, es va adonar que podia tornar "a la meua manera". Les visites al poble que havia fet anteriorment, també li havien donat una nova perspectiva sobre el poble i la ciutat de Lleida. Un amic japonès va ser el primer que li va

obrir els ulls i de llavors ençà va començar a apreciar-ho cada cop més: "estar fora et fa valorar més la terra". **Aquella mateixa terra on de petita havia ajudat a collir enciams i que, de gran, li donava un punt de comparació amb les granges i les explotacions holandeses. D'aquestes també n'ha apreciat l'obertura social als municipis propers.** Els caps de setmana hi feia "turisme rural" per comprar-hi formatges i altres productes. També les havia ensenyat a la família, quan l'havien anat a veure. I tot i així, guarda mal record d'una fruita i verdura impecables, però sense gust. També havia demanat l'oli d'oliva de casa. La Mariona d'ara ha canviat molt després d'aquest temps fora. Diu que s'estima, que sap com vol les coses i que sap que està preparada pel que ve. L'anada i tornada també serveix per créixer.

Amb quina persona associes Vilanova de Segrià?

Em ve al cap tota la família i els amics, quan ens trobem a la plaça, just davant de casa.

Quin és l'espai que més freqüentes o és més especial per a tu?

Aquesta mateixa plaça de davant de casa, on ens trobem amb la família, els amics... I el fet de despertar-te i tenir els camps al costat de casa. He redescobert que, els dies clars, es veuen els Pirineus.

Quan tornaràs a visitar Vilanova de Segrià?

Ara tornaré a Holanda, després viatjo a Mèxic un mes i, al desembre, ja torno per a instal·lar-me aquí.

Als Països Baixos feia "turisme rural" anant a comprar directament a les granges

◆ Peiretó a Lleida aquest estiu.
FOTO: Xavier Franch

Vintage

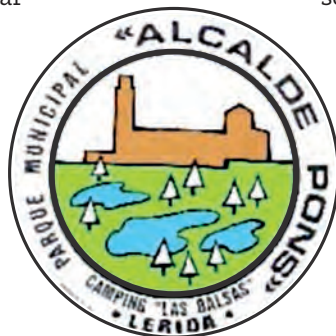
Les Basses d'Alpicat: oasi familiar d'estiu

Abans de la generalització de les piscines públiques a pobles i ciutats de Ponent, el recinte de les Basses d'Alpicat va fer de centre neuràlgic del lleure familiar en els dies més calorosos. Els anys 60 i 70 van ser els anys daurats d'aquest complex.

REDACCIÓ • Miquel Andreu

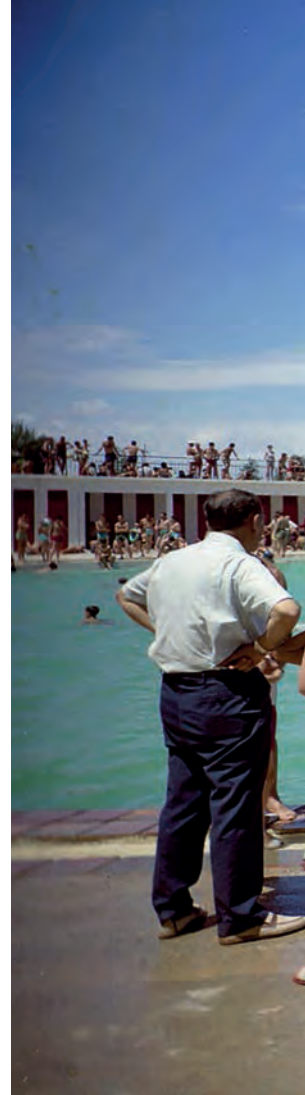
FOTOS • Fons Porta. Arxiu Fotogràfic de l'Institut d'Estudis Ilerdencs de la Diputació de Lleida

Es fa molt difícil imaginar un estiu sense remullar-se a les piscines, siguin privades o públiques. A Ponent la platja cau lluny, i l'aigua dolça és l'únic recurs a l'abast per fer-se passar la calor. Abans de la generalització de les piscines, però, séquies, rius, basses, canals i rescloses eren els únics llocs on poder-se capbussar. No va ser fins als anys 60 i 70 que es van començar a fer piscines a pobles i ciutats, i alguns no en van tenir fins bastant més enllà. És en aquest context que el 1958, a Lleida es van inaugurar les dues primeres piscines del que acabaria sent un gran complex de lleure, turisme i esport, les Basses d'Alpicat, situades a peu de carretera d'Oscà, entre l'hospital Arnau de Vilanova i el pla de la Cerdera, davant de l'actual Jardiland. Es van batejar amb el nom de l'alcalde del moment, *Parque Territorial Alcalde Pons - Camping Las Balsas*. Francisco Pons, destacat falangista local, va ser paer en cap entre el 1957 i el 1967 i promotor d'aquest espai recreatiu, on molts lleidatans ja es desplaçaven cada any, per Pasqua, per menjar la mona. Es diu que va tenir la idea al constatar com **centenars de veïns aprofitaven els caps de setmana d'estiu per marxar en tren cap a la platja**. Eren els moments inicials de la forta onada de desplaçaments de Ponent cap a la costa tarragonina, que amb els anys esdevindria la "segona pàtria" per excel·lència dels lleidatans.

L'origen: basses de depuració

Aquelles piscines públiques es van erigir sobre uns terrenys on des de feia dècades, concretament des del 1901, hi havia hagut unes basses depuradores, d'estructura circular, que servien per sedimentar els fangs suspesos de la séquia de Pinyana abans de portar l'aigua, ja "depurada", a les cases de la ciutat. Amb la implantació de canonades tancades per a la conducció de l'aigua de boca, aquelles basses van deixar de fer la seva funció i, temps després, serien l'embrió del nou parc. A l'Arxiu Municipal de Lleida s'hi conserven els projectes arquitectònics de Lluís Domènech Torres i Francesc Bordalba Montardit que, entre els anys 1958 i 1964, van fer un seguit d'ampliaci-

◆ Les basses depuradores originals que van donar lloc al complex.

◆ L'essència de Les Basses era el caràcter familiar del lleure d'estiu, tant si els usuaris s'hi banyaven com si no.

ons i millores al recinte. Al primer projecte de 1958-1959, el d'un parc amb piscines públiques, s'hi van anar afegint sanitaris públics, vestuaris per a homes, vestuaris familiars, una piscina d'ús exclusiu per a dones (cal recordar el context sociopolític de l'època), una cantina-bar, rellotges de sol helicoidals, una piscina esportiva i un gran projecte de càmping, entre altres. "En un moment fosc, va ser el primer bri de llum per a la societat lleidatana, un lloc d'esbarjo i socialització, fins que, bastants anys més tard, es varen començar a construir piscines en els diferents barris de la ciutat", apunten fonts de l'Arxiu. El

càmping no va ser una realitat fins als anys 80, quan també s'hi va fer la pista d'atletisme, i va aguantar fins al 2003. També hi va haver una àmplia zona de pícnic amb barbacoes, zones d'esbarjo amb passejos asfaltats, lavabos, Creu Roja, parcs

infantils i pistes de bàsquet i voleibol.

Un atractiu per a Lleida i els voltants

Tot i que hom sovint s'hi referia com "la platja

de Lleida", el nom que va fer més fortuna a nivell popular va ser simplement el de Basses d'Alpicat, per la proximitat a aquest municipi segrianenc. En paraules del professor Josep Maria Mir, autor del blog de fotografies antigues *Quina la fem*, en espai de peregrinació: "peregrinació a les primeres piscines dels nens i adults lleidatans durant l'estiu, als primers pícnic familiars durant l'entretemps, al primer –i únic fins avui– càmping de la ciutat, als primers vestits de banys femenins a la piscina de dones (d'obligada concessió a l'acèrrim conservadorisme de la cúria lleidatana) abans que el triomf del biquini enviés la repressió social i religiosa a l'infern".

"Aquesta peregrinació –continua Mir– es feia en la línia d'autobús que recorria els cinc o sis quilòmetres de distància enmig d'una sufocació que només es païa amb el deler de la imminent remullada refrescant que ens hi esperava. Uns autobusos amb les mames carregades de senalles i bosses, la canalla amb els flotadors i les pilotes de propaganda... Hi hagué molts dies d'estiu que s'hi amuntegaren més de deu mil persones! És clar que als pobles encara no hi havia ni una piscina municipal, i que les famílies de tota la comarca hi feiem cap, en el nostre cas amb un flamant 4 llaunes, com se'n deia dels Renault 4." Són conegudes les imatges, plasmades en postals, en què

**En un moment fosc,
va ser el primer bri de
llum per a la societat
lleidatana**

◆ Entrada al càmping, on es poden veure algunes tendes al fons.

es veuen les piscines de forma sinuosa, la llarga filera de vestuaris amb les portes de colors i, sobretot, l'icònic pontet sobre l'aigua, tot plegat en un ambient marcadament familiar. **Per a moltes famílies lleidatanes que no es podien permetre el luxe d'anar de vacances, les Basses eren el lloc ideal per poder refugiar-se de la calor.**

Amb l'obertura de noves piscines als barris de Lleida i als pobles del voltant, l'afluència a les Basses d'Alpicat va anar minvant, fins al punt que es van anar tancant els diferents espais; primer el càmping, després el restaurant i, finalment, les piscines. L'últim estiu que van estar en servei va ser el del 2002. L'any anterior, la Paeria havia anunciat la conversió de l'indret en un complex lúdic i esportiu amb bungalows, zones de restauració i oci familiar, però la manca d'inversors per dur-lo a terme va fer que les piscines allarguessin encara un any més. El 2003, però, ja no arribarien a obrir-se.

Entre els anys 2005 i 2008, el recinte va tenir una segona vida amb la celebració del festival Senglar Rock, amb zona d'acampada inclosa. El fes-

tival venia de celebrar-se uns anys a Montblanc, però necessitava créixer i les Basses oferien l'espai adequat per fer-ho: 7,5 hectàrees, 29.000 m² de superfície d'acampada i capacitat per a sis escenaris simultanis. El 2008 va ser l'últim any del Senglar Rock, que va acabar la seva història a la capital del Segrià. Malgrat el tancament de tots els serveis i l'abandonament i degradació progressius, l'espai encara va continuar sent escol·lit per molts lleidatans per continuar la tradició de menjar-hi la mona per Pasqua.

Al llarg dels últims temps han sorgit nombroses propostes de reconversió del recinte, fins i tot en un parc temàtic dedicat als Barrufets, però cap ha reeixit. A la ment dels lleidatans queda l'època d'esplendor del que un dia va ser un autèntic oasi familiar d'estiu en plena plana de Ponent.

L'últim estiu que les piscines van estar en servei va ser el de l'any 2002

La malva

Molt coneguda per tractar afeccions respiratòries, així com transtorns del sistema digestiu i, fins i tot, per desinflamar genives o per al mal de queixal.

REDACCIÓ • Airy Gras
IL·LUSTRACIÓ • Heura Gaya

La malva (*Malva sylvestris* L.) és una planta herbàcia freqüent a tot el territori català, des del nivell del mar fins als 1.600 m. És una herba típica d'ambients ruderals i rics en nitrogen, que solen correspondre a àrees d'influència humana. La planta, sovint prostrada, pot arribar a 1,2 m d'alçària. Les fulles són toves i piloses, amb pèls simples o estel·lats, de marge arrodonit

i divisió palmada. Les flors són nombroses i solitàries, amb tres apèndixs lliures del calze donant lloc a un epicalze o calicle. **La flor, de color rosa o violeta, té cinc pètals lliures amb una escotadura a la part apical i amb els nervis de color violeta més intens. Els estams es troben soldats en un únic filament. I el fruit és sec, en esquizocarp.**

A nivell medicinal és una herba àmpliament coneguda i molt utilitzada gràcies a la gran quantitat de mucíl·lags que conté. Una de les seves principals accions és per tractar afeccions respiratòries, usant la tisana d'aquesta planta com a anticatarral, expectorant i mucolítica. També amb el mateix tipus de preparació és emprada per tractar trastorns del sistema digestiu, ja sigui com a estomacal, antiinflamatori i antiàlgic gàstric o intestinal o laxant. Així com altres usos medicinals menys destacats com podrien ser per desinflamar les genives o per al mal de queixal per via interna i per a irritacions de la pell o per resoldre furúncols i voltadits per via externa.

A nivell alimentari, **les fulles han estat molt consumides com a verdura bullida o fins i tot escaladades i emprades per fer truita. Alguns usos més recents són l'elaboració de puré de fulles de malva, similar a un puré d'espínacs;** les xips, untant lleugerament les fulles amb oli i fent-les coure uns pocs minuts al forn; o les flors com a comestibles i decoratives. A banda dels usos mencionats anteriorment, l'ús estrella i la diversió de la canalla sempre havia sigut menjar-se els fruits de la malva, era el que popularment s'anomenava panellets.

Per últim, cal destacar que l'expressió populars "criar malves" o "fer malves", fent referència a una persona morta i enterrada, al·ludeix al fet que la malva creix en sòls molt nitrogenats i fèrtils.

On vaig perdre l'espardenya

Em notava una pedra al peu i vaig parar la marxa, tot reposant el cul sobre una gran llosa de pedra, al voral del camí. Al mirar al cel, aus rapinyaires de tot tipus voleiaven per sobre meu, ben amunt, executant amb elegància una dansa circular i hipnòtica.

Em vaig furgar cap a dins al peu, a veure si atrapava la maleïda pedra, però no hi arribava. Vaig haver de descalçar-me l'espardenya. Al voltar-la i saccar-la finalment, la pedra va saltar. Mentre rodolava la seguia amb la mirada, tot preguntant-me com una cosa tan petita podia pertorbar fins a extrems de tortura l'acció tan bàsica del caminar. Vaig mirar-me amb traça la planta del peu, que presentava alguna tocadura envermellida i vaig decidir reposar. Havia caminat hores i hores per aquella muntanya llunyana i immensa i l'oratge era sa i bo. Amb el peu nu, vaig tombar-me sobre la pedra grossa. Les aus van posar-se a fer xivarri: esvalot d'ales i piuladissa insistent, com de baralla de mascles. Llavors em va caure una ploma a la cara i vaig sentir una presència sonora i rabent al meu costat. Zzzzum! Una àliga va robar-me l'espardenya. Vaig somriure i, en aquell estat de somnolència, fruit del cansament de la jornada i intensificat pel joiós bany de sol a la cara, em vaig adormir. I allà, em devia morir. Ara, segles més tard, cada setembre peregrinen fins aquí dalt grupets d'excursionistes, atrets pel reclam de ser lloc més remot del món, "allà on la pastora va perdre l'espardenya", n'hi diuen. I a mi em fa gràcia, perquè jo ni era pastora, ni la vaig perdre, l'espardenya, que l'àliga me la va robar. Però els turistes escolten atentament quan el guia els explica la meua història, amb grans dosis de fantasia, i em miren -soc una estatueta de pedra, i molt maca que m'han fet, i porto un peu descalç- i el guia els diu de fer-me un petó al peu descalç perquè així jo els protegiré dels cansaments i de les malalties. I a mi em fan pesgolles.

Una de les llegendes gnòstiques que ha arribat fins als nostres dies per tradició oral explica que Jesús va perdre una espardenya en algun indret. Nombrosos arqueòlegs s'han llançat a la recerca d'aquesta peça. Les cròniques parlen d'una espardenya de cuir, de les que es lliguen a mitja cama, talla quaranta-u o quaranta-dos. Algunes hipòtesis suggereixen que Jesús l'hauria perduda pels camins de Galilea. Però, per què hauria volgut treure's l'espardenya? Més creïbles semblen les teories vinculades a les Noces de Canà, quan l'home s'hauria descalçat mentre gaudia del banquet, tot entrant al Jordà a instàncies de Joan, o bé a l'episodi de la ràtzia al Temple, quan se l'hauria tret per colpejar al cap d'un fariseu.

Per referenciar aquesta efemèride, Mardecans, un poble del secà -malgrat la seva fama salubrista-, celebra cada Divendres Sant una processó a la pota coixa. Vaig voler participar-hi.

A l'entrada del poble em vaig trobar dues senyores agafades de bracet, saltant a ritmes alternats, ara una, ara l'altra, amb els peus canviats per tal de millorar l'estabilitat quan estan quietes. Vaig aturar el cotxe i, baixant la finestra, vaig preguntar on podia aparcar. De les respectives bosses de mà, sobresortia l'espardenya del peu que no feien servir. Les indicacions van ser clares. Mentrestant, mentre m'acostava a l'aparcament, feligresos de diversa procedència confluien cap a l'església, saltant a la pota coixa amb devoció. Un cop aparcat, abans de sortir del vehicle, em vaig descalçar un peu, vaig entaforar l'espardenya a la butxaca de darrere dels texans i vaig sortir a cercar la comitiva. A la plaça, els escolans feien equilibris a la porta de l'església. Els portants de la Mare de Déu també, amb la imatge balancejant-se d'una banda a l'altra. Quan el capellà va aparèixer, desenes de seguidors començarem el ritual saltant sobre el mateix peu.

Era fosc quan vaig tornar al cotxe. I fou aleshores quan vaig notar que, durant el viacrucis, havia perdut l'espardenya de la butxaca de darrere dels texans.

SOMRURALS
PÒDCAST

El teu pòdcast del món rural

Podràs trobar un programa nou
cada 15 dies a

www.somgarrigues.cat

 ivoox

 Spotify

 Youtube

 Apple

Grup SomGarrigues

Carrer Nou, 2 25400 LES BORGES BLANQUES · 973 14 24 20 · www.somgarrigues.cat

 facebook.com/somgarrigues [@somgarrigues](https://twitter.com/somgarrigues) [@somgarrigues](https://instagram.com/somgarrigues)

Conreem, fem créixer, transformem, cuinem,
servim i **gaudim dels aliments del territori amb...**

 ust
de **Lleida**

gustdelleida.cat

Transformació
Econòmica
de les terres de Lleida, Pinell i Aran

Diputació de Lleida
Patronat de Promoció Econòmica

LLEIDA